

Almanya'nın Köşeye Sıkışma Korkusu ya da "Savaşsız" 3. Paylaşım Dönemi (mi)?

İngiltere'nin yeniden eski gücüne kavuşma arzusuyla Avrupa Birliği'nden çıkması, Donald Trump'ın "önce Amerika" ve "Amerika'yı yeniden güçlü yapmak" söylemleriyle başkanlık seçimi kazanması, Fransa, Hollanda ve diğer AB ülkelerinde milliyetçi sloganlarla yürüyen sağcı akımların daha da güçlenmesi, "yeni dünya düzeni" ya da "artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak" şeklindeki bildik tartışmaları alevlendirdi.

Donald Trump seçim sürecinde Meksika'yı - göçmenlerden dolayı - eleştirirken, özellikle Çin ve Almanya'yı - ihracat fazlası - nedeniyle hedef aldı.

Trump'ın ekonomi danışmanı Navarro'nun, Almanya'nın Euro'nun değerini düşük tutarak bir Alman Mark'ı gibi kullandığını, ABD ve AB'deki ülkeleri sömürdüğünü söylemesi, Almanya'yı Amerika'nın borçlanmasından sorumlu tutması, öte yandan Donald Trump'ın NATO'yu "moda-geçmiş bir kurum", Avrupa Birliği'ni "Almanya'nın arka bahçesi" olarak nitelendirmesi, Alman otomotiv devlerine yüzde 35 gümrük vergisi getirilebileceğini belirtmesi, "Almanya'yı zor günler bekliyor" düşüncesinin yaygınlaşmasına yol açtı.

Sert seçim söylemlerinin ardından Trump'ın reel politikanın "gerektirdiği" diplomasiye geri döneceği hayalinin boşa çıkması ve ilk siyasi hamlelerinin uzlaşmaz çizgisi, Alman hükümetinin, yeni işbaşı yapmış dışişleri bakanı Sigmar Gabriel'i Washington'da nabız yoklamaya göndermesine neden oldu.

ABD'nin kabaran himayeci damarı ve İngiltere'nin, Soğuk Savaş nedeniyle ertelediği, "2. Dünya Savaşı'nın kazananı olarak payına düşeni artık açıkça talep etmesi", yeni dostlar, yeni ittifaklar

aramaya koyulmanın hiç de mantık dışı olmayacağı önsezisinin Almanlar arasında yeşermeye başladığını kısa sürede gözler önüne serdi.

"Putin su katılmamış bir demokrat" sözleriyle yıllardır mizah programlarına konu olan eski şansölye Gerhard Schröder çizgisindeki SPD'nin ardından, CDU içerisindeki güçlerin de açıkça ya da üstü örtülü bir biçimde dost Rusya söylemini üstlenmeye başlayıp başlamayacağı bir süre daha belirsizliğini koruyabilir - ne var ki Moskova ziyaretleri sırasında Horst Seehofer ve Edmund Stoiber'in temsil ettiği "Baviera partisi" CSU'nun ve yeni hapisten çıkmış 1. FC Bayern München spor kulübü eski ve yeni başkanı Uli Hoeneß'in Rus yanlısı tutum ve sözleri, diplomasi-nin Almansı tarzda kenara bırakılmasına örnek oluşturmuştur (el sıkışmaktan öteye geçmediği "iddia edilen" Alman sıcaklığı, Seehofer ve Stoiber'in Moskova ziyareti sırasında dönüşüm geçirmiştir. Rus devlet başkanı - yeni sergilediği için amatör kaçan ve Putin'i dahi şaşırtan - içten bir samimiyetle bu iki Alman siyasetçi tarafından kucaklanmış, hatta sağdan soldan, hiçbir şey eskisi gibi olmayacakmışçasına, öpölü-vermiştir).

"Önce biz" himayeciliğinde ifadesini bulan milliyetçilik ve sömürgecilik beraberinde yeni gerilimler getirirken ve yeni ittifaklara gebeyken, kitle imha silahları çağında ve pirusvari bir zaferin dahi mümkün görünmediği bir evrede, dünyanın yeniden ya da 3. kez paylaşımı bir tehdit olarak sıkça dile getiriliyor ve insanlık, savaş çanlarının sesini duyar gibi, bir kez daha tedirginliğe bürünüyor.

PoliTeknik

Prof. Dr. Franz Hamburger **TRUMP - 21. YÜZYILIN TEMSİLCİSİ**

Öte yandan Almanya'daki "nitelikli medyanın" birçok kesimi barış, özgürlük ve demokrasiye dair "ABD riyakârlığına" taraftardır ve imparatorluğun kulları olarak onun iktidarını savunmaktadır. İmparatorun üslubuna karşı duydukları tüm antipatiye rağmen, hakkında haber yapmak zorunda olduklarından ve reddetmelerine rağmen kendisini ve faaliyetlerini daha çok tanıtarak, ona yer vermeleri nedeniyle üne ün kattıklarından, ikilem içerisindeler.

Karl Brenke Alman Ekonomi Araştırmaları Enstitüsü - DIW **BREXIT ve ABD Seçimlerinin Ardından: ULUSLARARASI TİCARETTE GÜVENSİZLİĞİN ARTIŞI**

ABD hükümetinin AB'ne ve özellikle de Almanya'ya baskı uygulamakta elbette çıkarı var. Çünkü ABD'nin - Çin ve Japonya'nın yanı sıra - AB ile yaptığı meta ticaretinin neden olduğu büyük dış ticaret açığı, Trump ve yandaşları tarafından Amerikan sanayisinin çöküşü ve dolayısıyla da istihdam olanaklarının yitirilme nedeni olarak görülmektedir. Almanya, para birimi fiilen düşük değerli olarak görüldüğü için hedef tahtası haline gelmiştir.

Prof. Dr. Armin Bernhard Duisburg-Essen Üniversitesi **TARİH POLİTİKASI YA DA TARİH VE ANI KÜLTÜRÜNÜ KÖTÜYE KULLANMAK**

1945 sonrası Alman tarih politikası, doğası ve yapısı itibarıyla zorunlu olarak şizofren bir niteliğe sahiptir. Egemen tarih politikasının şizofren yapısı onun ikili yöneliminden beslenmektedir. O bir çelişkinin ürünüdür: Bir tarafta faşist Alman emperyalizminden elde edilen deneyimler ve diğer tarafta ticaret yollarını ve hammadde gereksiniminin karşılanmasını güvence altına almak için ordunun 'zorunlu' olarak saldırgan emperyal konuşlandırılması.

Siebo Janssen Köln Üniversitesi **BREXIT, TRUMP VE SAĞ POPÜLİZ- MİN YÜKSELİŞİ - LIBERAL DÜNYA DÜZENİNİN SONU MU?**

Britanyalıların küçük bir farkla AB'nden çıkmak lehine oy kullanmaları ve Amerikalıların Donald Trump'ı ABD başkanlığına seçmeleri, siyasi otoriteleri olduğu kadar ekonominin elitlerini ve aydınları da sarstı. Bu kararlar Avrupa ölçeğinde ve uluslararası bağlamda ne ifade ediyor ve yeni-eski milliyetçilik karşısında Batı'nın liberal siyasi düzenini nasıl bir gelecek bekliyor?

Frederik Eckerle | Heidelberg Üniversitesi

Almanya'da Özel Alan

Okuldan sonra tek başına bir eve taşınmak ve özel bir arabaya sahip olmak. Bahçeli bir ev ve rahatça dinlenebilmek için evi çevreleyen biraz doğal bir set. Baş başa yaşamak ve akşamları televizyonun önünde ya da şöminenin yanı başında oturmak.

Özel alan Almanya'da büyük harflerle yazılan önemli bir değerdir. Çaba göstermeye değer birçok hedef, tek başına ya da insanın kendi seçtiği başka insanlarla birlikte olunacak bir ortama sahip olunması olanağını içerir. Pratikte bu olanaktan sıkça yararlanılır. İmkânı olan evinden taşınır ve birçok otomobilde yalnızca bir kişi oturur. Ev kapısı genelde gelmesi planlanan ziyaretçiye açıktır. Açık bir komşuluk ilişkisi yerine, daha sık pencereden çevredeki insanları inceleyen bakışlar vardır. Belki de bu kısa ve tek boyutlu bir anlatım olabilir, ancak ben bunun

toplum içerisinde yitirilmiş olan hoşgeldin kültürü ile doğrudan bağlantısı olduğuna inanıyorum. Sığınmacılara çoğu kez kuşkuyla bakılıyor ve onların oturduğumuz semtlerde yaşamalarına da izin vermiyoruz. Bunun yerine nüfusun bir bölümü sözümona ulus olarak bir arada bulunuyor ve özel alanlarını korumaya çalışıyor. Medyatik anlatım burada önemli etkide bulunabilir. Özel alana sahip olma çabamız ve bu özel alanda yaşamak mercek altına alınmalıdır. Bu dışlayıcı değerini yerini birliktelikten duyulan zevkle doldurmak için büyük bir olanak var. Karşılıklı olarak tanışmakla ve birbirimizi anlamakla, desteklemekle ve daha birçok açıdan bizi zenginleştiren bir birliktelik. Bu salt bir olasılık değil, aksine bir görevdir. Çünkü tek başına yaşam yok, hayat müşterektir.

İÇİNDEKİLER

1. Sayfa

"PoliTeknik"

Almanya'nın Köşeye Sıkışma Korkusu ya da "Savaşsız" 3. Paylaşım Dönemi (mi)?

2. Sayfa

Alman Medyasına Konu Önerileri

- Frederik Eckerle

3. Sayfa

Prof. Dr. Franz Hamburger

Trump - 21. Yüzyılın Temsilcisi

4. Sayfa

Karl Brenke

BREXIT ve ABD Seçimlerinin Ardından: Uluslararası Ticarette Güvensizliğin Artışı

5-7. Sayfa

Prof. Dr. Armin Bernhard

Tarih Politikası ya da Tarih ve Anı Kültürünü Kötüye Kullanmak

8. Sayfa

Gareth Young

Öğretmenler Sendikası (NASUWT) - Kampanya, Politika ve İletişim Sorumlusu - Birleşik Krallık

BM İnsan Hakları Bildirgesi'nde Eğitim Haklarının Genişletilmesine İlişkin Düşünceler ve Öneriler

9. Sayfa

Öğrenci Temsilciler Konseyi

Wits Üniversitesi - Güney Afrika

BM İnsan Hakları Bildirgesi'nde Eğitim Haklarının Genişletilmesine İlişkin Düşünceler ve Öneriler

10. Sayfa

Prof. Dr. Claus Melter

"Bizsiz Bize Dair Hiçbir İş Yapılamaz!" - Herero ve Namaların Almanlar Tarafından Kendilerine Karşı Gerçekleştirilen Soykırımda Özerklik ve Söz Hakkı İçin Savaşımı

11. Sayfa

Siebo Janssen

Brexit, Trump ve Sağ Popülizmin Yükselişi - Liberal Dünya Düzeninin Sonu mu?

12-13. Sayfa

Prof. Dr. Ursula Neumann ve

Prof. Dr. Drorit Legyel

Hamburg'da Kökendili Dersi - Ebeveynlerin Bakış Açısından Kökendili Dersinin Önemi İlişkin Araştırma (HUBE)

14. Sayfa

Prof. Dr. Ulrike Zöller

Eğitim Dezavantajları ve Gençlere Yardım Hizmetlerinin Aynasında Adalet Teorisi Temelli Görüşler

15. Sayfa

Prof. Dr. Wolf-D. Bukow

migration policy
Küreselleşmiş Ulusal Devlet Çağı

16. Sayfa

www.politeknik.de

KÜNYE | IMPRESSUM

PoliTeknik

İki aylık Türkçe Gazete
Türkische Zeitung

Erscheinungsweise:

Alle zwei Monate

Unentgeltlich

Ücretsiz

ISSN 2198-8706

Herausgeber/

Yayımlayan Kurum:

Verein für Allseitige Bildung e.V.
(Çok yönlü Eğitim Derneği)

Visdp | Chefredakteur/

Genel Yayın Yönetmeni:

Zeynel Korkmaz

Postanschrift/Posta adresi:

Postfach 25 03 48

40092 Düsseldorf

Webseite/Internet adresi:

www.politeknik.de

Kontakt/ İletişim

info@politeknik.de

Druck/ Baskı:

Hürriyet Gaz. ve Matbaacılık A.Ş.

Zweigniederlassung Deutschland

An der Brücke 20-22

64546 Mörfelden Walldorf

Gestaltung/Grafik Tasarım

Atelier Grafik & Illustration

Ömer Yapraklıran

Prof. Dr. Franz Hamburger

Çeviri: PoliTeknik

Trump - 21. Yüzyılın Temsilcisi

Medyanın birçok kesimi Trump'ı anlamıyor, çünkü toplum kavramına dair bir fikirleri yok. Ancak çağdaş ve küresel tarzda birbirine bağlı olan toplumlar, kapitalizmden feodalizmin yeni bir biçimine geçiş olarak adlandırılacak bir dinamizm içinde bulunuyor. Thomas Piketty "21. Yüzyılda Sermaye" adlı kitabında, gelişmiş toplumlarda zenginliğin 18. ve 19. yüzyıllarda rastlanan dağılım düzeyine yaklaştığını göstermiştir. Dijitalleşmiş kapitalizm (Manuel Castells) 20. yüzyılın demokratik "deformasyonlarını" geride bırakıyor ve yükselen toplumları bu dinamizmine katıyor. Zengin olan Çin değil, egemen kliktir. Ama tek değişen şey zenginliğin ve yoksulluğun çehresi ve toplumlar değil, kültür de burjuva toplumuna dayanan dış görünüşünden sıyrılıyor ve bir taraftan ham haliyle iktidarın kendi kendini buhurla amiyane bir şekilde tütsülemesi olarak ve diğer tarafta azınlığın inceliğinin mükemmel tarzda stilize edilmesi biçiminde öne çıkıyor.

Ancak medyanın birçok kesiminde yaşanan şaşkınlığın nedeni, burada salt Alman medyasını kastediyoruz, dördüncü erk olarak kontrolsüz geliştirdikleri tanım koyma üstünlüğünü kaybetmeleridir, çünkü demokratik seçilmiş bir iktidar sahibi, yapısal olarak her ne kadar özel mülkiyet kapsamındaki medyaya sahip olma gücünü sağlamlaştırsa da, içerik itibarıyla bu özel mülkiyetin ve kendinin "nezih" görünümü özimgesiyle yollarını ayırmaktadır. Öte yandan Almanya'daki "nitelikli medyanın" birçok kesimi barış, özgürlük ve demokrasiye dair "ABD riyakârlığına" taraftardır ve imparatorluğun kulları olarak onun iktidarını savunmaktadır. İmparatorun üslubuna karşı duydukları tüm antipatiye rağmen, hakkında haber yapmak zorunda olduklarından ve reddetmelerine rağmen kendisini ve faaliyetlerini daha çok tanıtarak, ona yer vermeleri nedeniyle ününe ün kattıklarından, ikilem içerisindeler. Niklas Luhmann uzun süre önce bu mekanizmayı incelemiştir, ancak bu, örneğin Almanya'da, yöneticilerinden biri her yellendirdiğinde, AfD'nin (Almanya için Alternatif Partisi) söyleşi programlarında konuları ve katılımcıları belirlemesinin önünü alamamaktadır. Trump'ın üslubuna tepeden bakılırken, öncelikleri bakımından seleflerinin izlediğinden farklı olmayan bir siyasetin hayali kurulmaktadır.

Karl Marx ve Friedrich Engels'in devlet gücü tanımında olduğu gibi, sermaye Trump aracılığıyla kendisi yönetimi üstleniyor, o artık "tüm kapitalist sınıfın ortak işlerini yürüten bir komisyona" ihtiyaç duymuyor. Trump'ın ABD

başkanlarına verilen maaşı (ki bu maaş menajer gelirlerine kıyasla gülünç denemek kadar azdır) görünüşte eli açık bir biçimde geri çevirme jesti şu ana dek daha çok olumlu karşılanmış, ama yapılan işe belli bir gerekçeli orantısı olan, halkın vergilerinden elde edilen bir gelire karşı duyulan küçümsemenin dışavurumu olarak değerlendirilmemiştir. "Maaş" almış olmakla esasen altına girilen, yapılan işi sözleşmeyle düzenlenmiş karşılıklı ilişki biçiminde kavrayan yükümlülük feshedilmiştir. Ülke derebeyine atmış gibi bir hükümdara aittir. Hükümdar, hayatlarının anlamı aynı biçimde yalnızca kâra odaklı, kendine yakın derebeylerini ve hizmetkârlarını *Wall Street* çevresinde bulmaya çalışmaktadır.

Demokratik koşullar ve hukuk devleti ve sosyal devlet koşulları çağdaş feodalizmin açınmasını ne denli engelse de, Wikipedia'ya (!) bir bakış, günümüz ilişkilerine *common-sence yazını* (sağduyu) okumaktan daha iyi ışık tutabilir. "İdeal-tipik bir feodal toplum şu özelliklerle betimlenebilir: Bir hü-

ri (köylü), devletsel-siyasi irade oluşumu anlamında toplumsal örgütlenmeden dışlar ve aynı zamanda yukarı doğru, en üstte bulunan ülkenin hükümdarına karşı, tamamlanmış bir devlet idaresinin oluşumuna ters etkiye bulunur - buraya kadar Wikipedia bunları yazıyor. Trump'ın temin edeceği "işler" ABD nüfusunun yüzde birinin zenginliğini biriktirmeye hizmet ediyor. Ve "işlere" bağlı sosyal ödentiler, 20. yüzyılın demokratik ve sosyal devlet harcamalarını, nitekim ücretsiz eğitimin güvence altına alınmasını, hastalık durumunda ve yaşlılıkta bakımı karşılamaya yetmez. Piketty bu noktaya altını çizerek işaret etmiş ve bu güvencelerin demokratik ilişkiler açısından temel önemi olduğunu savunmuştur. Egemenlik *kültürü* narsist Trump figüründe önemli ölçüde açınmıştır. 11 Kasım 2016'da ünlü CNN söyleşisinde aile ortamında sergiledikleri (o gün Mainz karnavalının başladığı gündür) ve 9.11.2016'da kazanılan seçimin akabinde tüm klanıyla yaptığı çıkarma, "zafer konuşması" olarak medya tarafından yüceltilmiştir, bir zamanlar piskopos derebeylerinin ve Fransız

rak görmek mümkün. İktidar kültürüne duyulan hayranlık, halka kalan etmek kırıntılarının üstünü örtmektedir.

Buna karşın Sosyal Demokrasi katılımı toplumun maddi servetine katılım ve onun üretim araçlarına herkesin yararı için sahip olmak şeklinde kavramıştır; şimdi ise katılımı 45 yıl boyunca kesintisiz olarak iş sözleşmesine "sahip olmuş" sanayi işçilerinin ana çekirdeğine indirgemıştır. Yeni ulusal iktidar, "sosyal" denildiğinde artık yalnızca medya tüketimi aracılığıyla katılımı ve yalıtılmış bireyi şart koşan yeni medyanın "sosyal"lığı dendiğinde hiçbir getirisi olmayan twittercilik üzerinden ait olmayı anlıyor. Bu medyaların kontrolü artık medya sahiplerine aktarılmıştır ve artık devlet erkinin erişimine dahi kapalıdır. Ve bu medya sahipleri büyük Çin pazarı için devlete vazifeshnaslıkla kontrol mekanizmalarını hazır bulunduruyor.

"21. Yüzyılda Savaşlar" (Rudolph Bauer tarafından hazırlanan kitap bu başlığı taşıyor) ABD imparatorluğunda ek bir değişikliğe gerek duymuyor. Bu savaşlar son on yıllarda yalan dolana dayanarak patlak vermiştir ve uluslararası hukuk ya da insan hakları onları zerre kadar ilgilendirmemiştir. Avrupa açısından bu feodalist-keyfi uygulama 1999'da Sırbistan'a karşı yürütülen savaşla başlamıştır ve Rusya'ya ve "sığınmacı akınına" karşı silahlanmayla devam ettirilmektedir. Askeri-Endüstriyel Kompleks silahlanma ve savaşla kâr edilebildiğine ve "iş" olanakları yaratılabildiğine, Soğuk Savaş'ta da silahlanmayla karşı tarafın dize getirildiğine Trump'ı bir kez ikna etti mi, onun sözde Rusya Devlet Başkanı Putin'e duyduğu sempati çabucak buharlaşacaktır.

▼
TRUMP'IN TEMİN EDECEĞİ "İŞLER"
ABD NÜFUSUNUN YÜZDE BİRİNİN ZENGİNLİĞİNİ BİRİKTİRMeye
HİZMET EDİYOR.
■

kümdar maddi geçimlerini karşılamaları için ülkesinin bir bölümünü üzerinde yaşayan insanlarla birlikte askeri birliklerinin kullanımına bırakır. *Tımar*, ikta olarak (yani başlangıçta temel ilkesi ödünç olan) tanınan bir ayrıcalıktır (beneficium), bir diğer ifadeyle, toprağın durumuna ve personel donanımına göre (içerdiği tüm yapılar ve iş aletleri dahil), ürünün mülk sahibinin geçimi için toplandığı, toprak mülkiyeti çerçevesinde yapılan bir iyiliktir. Tımarın akabinde zamanla egemenlik olguları ve ekonomik olgular gelişir ve bunlar yasalasır. Bu olgular toprağı işlemek için öngörülen çevrele-

krallarının ulaştığı aşırı gösterişi hayata geçiriyor. Konuşmalardaki hayasızlık ham kültüre indirgenmiş nezakete yaranmaya hizmet etmektedir, temsilin medya tarafından muhteşemliğe yükseltilmiş görkemi, aynı izleyiciye görüş yoluyla iktidara katılımını telkin etmektedir. Tüm yorumlar iktidarın örtünmesinin bu iki görünüşüne yoğunlaşmaktadır, katılımın dönüşümü kendisini onlardan gizlemektedir. Yeni feodalizmin hangi kültürü doğuracağı Avrupa'da İmparator Erdoğan'ın sarayına ya da Victor Orban'ın, doğduğu evin yüz metre uzağında yaptırdığı, katedral stilinde (!) inşa edilmiş futbol stadyumuna baka-

Prof. Dr. Armin Bernhard | Duisburg-Essen Üniversitesi

Çeviri: PoliTeknik

Tarih Politikası ya da Tarih ve Anı Kültürünü Kötüye Kullanmak¹

“Ancak her kim kapitalizmden söz etmek istemiyorsa, o kimse faşizm karşısında da susmalıdır”. Max Horkheimer’in sosyal araştırmalar dergisinde 1939’da formüle ettiği bu ifade, ürkütücü bir biçimde tarihsel faşizmi aşan geçerliğe sahiptir. PEGIDA, AfD, NSU – Federal Almanya Cumhuriyeti’nde sağ popülizmden ırkçı aşırı sağa kadar uzanan örgütler geniş bir yelpazeyi kaplıyor. CDU’dan SPD ve Yeşillere, yerleşik partiler toplumda yaygınlaşan ve dünyanın önünde Almanya’nın itibarına zarar veren sağ popülist akımlara karşı öfke duyuyor. Burada “dürüstlerin” sağcı sokak çocuklarından ayrılması hararetle savunuluyor. Bu dürüstler, korkunç Agenda 2010 reformunun önünü başarıyla açan patronların yoldaşının (Eski Alman şansöyesi Gerhard Schröder kastediliyor, PoliTeknik’in notu) hararetle savunduğu dürüstlerdir. Verili görüşlerde sahnelenen öfkeyle son on yılların neo-liberal politikası ile sağ popülist ve aşırı sağ görünümeler arasında ki bağlantının şu ilkeye göre üstü örtülme çalışılıyor: Biz masumuz! Ancak milliyetçilik, yabancı düşmanlığı, refah şovenizmi ve ırkçılık, sosyal çatışmaları ve bölünmeleri sürekli keskinleştiren neo-liberal toplum politikalarının bileşenleridir. Bu toplumsal strateji, Federal Almanya Cumhuriyeti’nin emperyal bir Avrupa Birliği çerçevesinde militarleştirilmesini hızlandırmak için ulusal özgüvene oynayan bir tarih politikası ile desteklenmektedir.

Tarih Politikası – Anı Kültürünü Kötüye Kullanmak

Tarihle yüzleşmek adeta egemen sınıfın düşüncelerinin “egemen düşünceler” (Marx/Engels) olarak yerleşebilmesine elverişli bir alan olarak kendini sunuyor. Tarih politikasının görevi tarihi düzenlemektir, onu toplumsal egemenlik çıkarlarına göre hazırlamaktır². Tarih politikasının yöntemleri çok yönlüdür. Bu yöntemler tarihin yüceltilmesinden farklı yorumlanmasına, çarpıtılmasından tabulaştırılmasına kadar uzanır.

Siyaset bu noktada tarihten bir taş ocağı gibi yararlanır. O, tarihten, gelecekteki siyasi kararlar için istendiği gibi işlenebilen bir yer gibi faydalanır.

Tarih politikası, kolektif bilinci içrikleriyle birlikte işgal eder, tarihi toplumsal egemenliğin çıkarlarına göre düzenler. Elde etmek istediği sonuç mülksüzleştirilmiş anıdır. Tarih yazınının, tarihin çelişki ve yapılarını *toplum tarihi* olarak yeniden kuran gerçek iti-

ci güçleri onu ilgilendirmeyiz. Tabi tarih siyaseti kabul ettirilen zaferlerin zafer sarhoşluğunu sevinçle onaylamayan tarih yazınının da zorunlu olarak reddeder. Tarih siyasetinin görevi egemen sınıfın gelecekteki işlerini meşrulaştıracak ve güvence altına alacak, en azından teh-

rihin konu edilmek istenmediği yerde, tarih politikası, toplumun tarihsel-toplumsal koşullara dayanan günümüzdeki durumunun kavranmasını pratikte engelleyerek devreye girer – bunu söz konusu düşünme sürecinin sonuçlarından korktuğu için yapar.

▼
TARİH POLİTİKASI ANI KÜLTÜRÜ OLARAK ADLANDIRILAN
ŞEYİN YAPILANDIRILMASINI VE EGEMENLİĞE UYGUN TARZDA İŞGAL
EDİLMESİNİ HEDEFLER.

likeye atmayacak şekilde tarihi kullanmaktır. Tarih, özgül bir toplumsal sınıf birleşimi içerisinde egemenliğin kısmi çıkarlarının kabul ettirilmesi ölçütüne göre süzgeçten geçirilmektedir.

Ve bilincin tarihten koparıldığı, ta-

Tarih politikası anı kültürü olarak adlandırılan şeyin yapılandırılmasını ve egemenliğe uygun tarzda işgal edilmesini hedefler. Görevi algımızı ve böylece belirli tarihsel olaylar karşısında ki tutumumuzu biçimlendirmektir. Ta-

rihe ilişkin bize sunulan seçici kolektif bilinç, öznel algıyı ve tarihsel olaylara gösterilen öznel ilgiyi egemenlikle uyumlu hale getirmeyi istemektedir. Neyi nasıl anımsayacağımız, hangi anların bastırılacağı ve hangi görünümelerin ön plana çıkarılacağı şart koşuyor. Önemli olan geçmişin kendisi ya da anısı değil, bunların egemen elitlerin gündel çıkarlarıyla örtüşen seçici tarzda yorumlanmasıdır.

Merkez Siyasetin Popülizmi ve Alman Tarih Politikasının Şizofren Doğası

Federal Almanya’nın verili uluslararası rolündeki temel değişimle – Alman ordusunun emperyal tarzı – bağlantılı yeni dönem Alman tarihinin yerleşik siyaset tarafından nasıl ele alındığı, tarih politikasının işlevi için örnek olarak gösterilebilir. Bu noktada caydırıcı politika, silahlanma ve savaş hazırlıkları için toplumun onayını almak amacıyla tarihi kullanan *merkez siyasetin*³ uyguladığı popülizm devrededir. Günümüz egemen tarih politikasının saldırılarının hedefinde, ikinci Dünya Savaşı sonrası tüm restorasyon girişimlerine rağmen günümüze dek devam eden, savaştan sakınma kültürü yer almaktadır. Ünlü Nazi ordusu subayları askeri yapıların oluşturulması için gayret ederken ve Federal Almanya’nın yeniden silahlanmasını hazırlarken, on yıllar boyunca kuşaklararası etkileşim sonucu aktarılan savaş karşıtı ruh hali toplum içerisinde yayılmıştır. Aslında Almanların barış politikası açısından köklü bir bilinç sürecinden geçtiklerini söylemek abartılı olur, ancak faşist vahşetler, İkinci Dünya Savaşı’nın yıkıcı sonuçları ve Mayıs 1945’te Almanya’nın topyekûn teslim olması, savaştan sakınma kültürünün oluşmasına belirleyici etkide bulunan şok tarzında bir duygu ortamı yarattı. Yerleşik siyaset için Alman toplumunun bu post-travmatik duygusal durumu başlangıçtan beri sorunluydu. Bu duygu halinin işlenmesiyle bir yandan saldırgan Alman milliyetçiliği ve emperyalizminin yatıştığı telkin edilebilmiştir, diğer yandan da savaştan sakınma kültürünün toplumsallaşma boyutuna sabitlenmesi, Almanya’nın çoktan planlamasına başlanan ekonomik ve askeri büyük güce dönüştürülmesi önünde kültürel bir engel oluşturacağı düşünülmüştür. Aynı zamanda Almanların karma karışık duygu dünyası, bir tarih politikasının yaşayabileceği, mükemmel bir şekilde manipüle edilebilir bir ruhsal içyapı dokusu sunmuştur.

1945 sonrası Alman tarih politikası

doğası ve yapısı itibarıyla zorunlu olarak şizofren bir niteliğe sahiptir. Ege-men tarih politikasının şizofren yapısı onun ikili yöneliminden beslenmektedir. O bir çelişkinin ürünüdür: Bir tarafta faşist Alman emperyalizminden elde edilen deneyimler ve diğer tarafta ticaret yollarını ve hammadde gereksiniminin karşılanmasını güvence altına almak için ordunun ‘zorunlu’ olarak saldırgan emperyal konuşlandırması⁴. Savunma politikalarının söz varlığıyla ifade edilecek olursa, konu Federal Almanya Cumhuriyeti’nin “yaşamsal, diri çıkarlarının” korunmasıdır.

Tarih politikası kendi geçmişinden sembolik düzeyde sıyrılarak, Federal Almanya’nın barışa yatkınlığını kanıtlamak ve aynı zamanda ordusunun yürüttüğü savaşları ve silah sanayisinin (aşırı) silah ihracatını gerekçelendirmek zorundadır – bu, siyasi ideolojinin şizofren tasarısını gerektiren bir ödevdir.

Helmut Kohl ve Ronald Reagan’ın 1985’te Bitburg’da Bergen-Belsen toplama kampını ve SS Asker Birliği (Waffen-SS) mensuplarının da bulunduğu askeri mezarlığı ziyaret etmesi, bu şizofren boyut için bariz bir örnektir. Sonuç ise gerekçelendirme yöntemlerinin bilinci bölen bir yan yana duruşudur, ne var ki bu bilinç bölünmesi Alman ordusunun uluslararası savaşlara artan oranda katılımı nedeniyle son yıllarda önemli ölçüde artmıştır.

Birkaç on yıl boyunca Federal Almanya’da Almanların geçmişle “yüzleşme”lerinin ritüelleşmiş bir formunu saptamak olanaklı olmuştur: Üst düzey temsilciler anma günlerinde çelenkler koymuş, faşizmin kurbanları önünde eğilmiş, toplama kampları önünde diz çökmüştür. Gerçekten de üzüntünün ve faşizm deneyimiyle hesaplaşma motiflerinin mi bu sembolik gösterilerin temelinde yattığından kuşku duymak mümkün. Geçmişten ders çıkarıldığı olgusu – özünde faşist diktatörlüğün ve onun yürüttüğü emperyalist savaşın altında ezilen ulusa verilmesi gereken asıl mesaj bu olmalı.

Tarih politikası, bu noktada, başından itibaren Alman faşizmi ve emperyalizminin uyguladığı vahşetleri, adeta Yahudi soykırımı toplumsal çatışmanın ve sosyal altüst oluşların ötesinde feodal-militarist öğelerin nüfuz ettiği bir kapitalizmin özel tarzda saldırgan bir varyasyonu içerisinde gerçekleşmiş gibi, toplum yapısından sistematik olarak koparmaya çalışmıştır. Büyük Alman bankalarının, ağır sanayinin, kimya sanayisinin faşist hareketin yükselmesine etkin katkısı, bu hareketin Thyssen A.Ş., Friedrich Krupp A.Ş., IG Farben, Deutsche Bank & Co tarafından sunulan destek, Yahudi malvarlığının arileştirilmesine ve faşistlerin soykırımına büyük şirketlerin verdiği katkı unutturulmak isteniyordu. Faşizm deneyiminin Nazi büyüklerinin adlarını çağrıştırması amaçlanıyordu, büyük sanayici Hugo Stinnes ve Carl Duisberg’i, bankacı Kurt Freiherr von Schröder ve Paul Mankiewicz, medya şirketiyle Alfred Hugenberg’i ve Alman Sanayici-

ler Birliği’ni (Reichsverband der Deutschen Industrie – RDI) çağrıştırmaları değil, bunlar Weimar Cumhuriyeti’nin yıkılmasına ve Alman sanayisinin ve bankalarının emperyalist genişlemesine aktif katılan ekonomi alanından kişi ve örgütlerdir. Herşeyden önce bu tarihsel deneyimden çıkan sonuçlar – kilit öneme sahip sanayinin kapsamlı bir şekilde toplumsallaştırılması, savaş sanayisinin parçalanması – toplumda tümüyle kabul gören ve parti programlarına yansıyan, hatta CDU’yu dahi etkileyen talepler, tarih bilincinden en kısa sürede tekrar silinmeliydi.

Almanya’nın askeri büyük güç olma yolunda savaştan sakınma kültürü giderek engel oluşturmaya başlıyor. “Geçmek bilmeyen Geçmiş (Ernst Nolte)” militaristleşme yolunda atılması gereken zorunlu adımları fazlasıyla engelliyor. Toplumun ağır bir yük ifade eden faşist geçmişle bağının bu nedenle yavaşça çözülmesi gerekiyor. İki Almanya’nın birleşmesi, Alman tarihine yaklaşımın “normalleşmesi” için planlı biçimde kullanılabilen öğelerden biri olmuştur, zira birleşme ile Almanlar “Karanlık Almanya’yı” artık nihai olarak geride bırakıyorlardı. “Tarihimizle” olan “kasvetli” ilişkinin, oldukça büyümüş bir Almanya’da bir anda bu sözler duyulur olmuştur, artık yerini “normal” bir ulusal özgüvene bırakması isteniyordu. 1968’lerin suç üzerine yürütülen, sinir hastası yapan söylemleri (sonradan Alman Cumhurbaşkanı olan Joachim Gauck’ın 4.11.2004’te Rheinischer Merkur’da yayınlanan sözleri) gereğinden uzun bir süre boyunca insan-

yayı kasıp kavuran ateşler yaktı ve sistematik bir biçimde Yahudilerin yok edilmesi için uğraştı, bu nedenle de milyonlarca insanın vebalini çekiyor – iki ülkeyle Almanya arasındaki ince fark da budur. Ama bu yüzden bayrak salayan ulusal coşkudan ebediyen mahrum mu kalınsın? Artık geçmişle bu sinir bozucu ilişkinin son bulması gerekiyor mu? Böylece “sağlıklı” bir ulusal özgüvene sessiz sedasız alışmaya artık bağlanmıştı. Ne yazık ki bu sözde normalleşme ikincil kayıplarla (Kollateralschaden) el ele yürüyordu: Görüldüğü kadarıyla sağ popülist hareketler ve aşırı sağcı gruplar daha fazla ulusal gurur duyulması çağrısını yanlış anladı ve yaptıkları ırkçılıkla, uyguladıkları refah şovenizmiyle, sığınmacı barınaklarına saldırılarıyla Almanya’nın dünyadaki itibarına zarar veriyor.

Auschwitz Toplama Kampı ve Yugoslavya’ya Karşı Yürütülen Devletler Hukukuna Aykırı Savaş

Faşist Alman geçmişiyile ilişki için, Federal Almanya tarihinde yaşanan ve ülkenin dış politikasının askerileştirilmesinde adeta yangını körükleyen en büyük tabu yıkımı “yeşiller” cenahından gelen tarihsel-politik müdahale olmuştur. Bu müdahale, Almanya’nın ekonomik-askeri büyük güce dönüşmesinde yolu hazırlayan bir geçerlilik kazanmayı talep edebilir:

Kırmızı-Yeşil Koalisyonu henüz 1990’ların sonunda, Yeşillerden, en azından parti programına göre kendini şiddet uygulamamaya adanmış bir dışişleri bakanı ile, askeri faaliyetin kül-

DAHA FAZLA İYİMSERLİĞE VE ÖZ İNİSİYATİFE ÇAĞRI ALMANYA’YA
BAĞLILIKLA BİRLEŞTİRİLMEK İSTENİYORDU. NEO-LİBERAL NİYETLER ULUSAL,
ASKERİ ÇIKARLARLA BİRLEŞMİŞTİR.

ların kendi uluslarına saygı duymasını engelledi. Artık Nazi geçmişimizle aramızdaki ilişkinin normalleştirilmesi revaçtaydı. Bertelsmann Vakfı’nın yönetiminde, devlet radyo ve televizyonlarıyla işbirliği yapan büyük medya şirketlerinin yürüttüğü en büyük sosyal pazarlama kampanyalarından biri olan “Sen Almanyasın” (2005) kampanyası ile, insanların kendi ülkelerinin geleceği karşısında da iyimser, olumlu bir tutum sergilemelerini hararetle savunarak, geçmişle olan bu kasvetli ilişkiden kurtulmaya çalışılmıştır. Daha fazla iyimserliğe ve öz inisiyatife çağrı Almanya’ya bağlılıkla birleştirilmek isteniyordu. Neo-liberal niyetler ulusal, askeri çıkarlarla birleşmiştir. Bir yaz masalı olarak adlandırılan, satın alınmış 2006 Dünya Futbol Şampiyonası’nın sarhoşluğunda Alman bayrakları ülkenin hava sahasının egemenliğini ele geçirdiğinde ve bu spor dalıyla “normal koşullarda” hiç ilgilenmeyen insanlar kendilerini siyah, kırmızı ve sarı renkleriyle karaladıklarında, bazıları rahatsızlık duymaya başlamıştır. İtalya ve Fransa’da çok doğal olan şey Almanya’dan neden esirgin-sin? Şimdi Almanya aslında iki kez dün-

türel engellere takılmasını, Almanların post-travmatik duygu durumunu özel bir tarihsel-politik müdahaleyle bertaraf etmek için yola koyulmuştur. 1999’da Kırmızı-Yeşil Koalisyonu yönetimindeki Federal Almanya, insan hakları örgütü NATO’nun yanında Yugoslavya Halk Cumhuriyeti’ne karşı devletler hukukuna aykırı bir savaşa katılabilmiştir. Siyaset sınıfının yoğun propagandist çabalarıyla Alman hatıra bellegeine yeniden yön verilmek istenmiştir. Yerleşik siyaset, faşizm deneyiminin insanlarda bıraktığı izlerin, bunlar her ne kadar savaş karşıtı tutumda ifadesini bulmasa da, yine de Federal Almanya’nın askeri eylemlerine karşı duyulan inatçı kuşkunun içinde varlığını koruduğunu ürpererek saptamıştır. Çokuluslu Yugoslavya’nın parçalanması projesi için İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra komşu ülkelerin güvenini yeniden kazanmak amacıyla uzun süre gerek sinimi duyulan kültürel engel – Almanların barışa yatkın olduğuna ilişkin kanıt. Federal Almanya’nın dünya siyasetinde değişen rolüne ilişkin yeni parolanın yayılması amacıyla medya dünyası neredeyse topyekün cepheye

sürülmüştür. Savaşı güçlü şekilde gerekçelendirebilmek için Yeşiller dışişleri bakanı muhafazakâr siyaset kastının işlemekten daima çekindiği bir günaha imza atmıştır: Yugoslavya iç savaşında yeni bir Auschwitz yaşanması tehlikesini hararetle savunmuş ve böylece Federal Almanya’nın saldırı savaşına katılmasını gerekçelendirmiştir. Bu mesaj, son derece “barbar” olan “Sırp” faşizminin yerinden yurdundan ettiği kitlelere dair yanlış olduğu kanıtlanan ve ancak ölüm fabrikalarında son bulabilecek resimler ile süslenmiştir. Böylece Sırbistan’ın bombalanması, faşizm ve İkinci Dünya Savaşı nedeniyle Almanya’nın vebalini çektiği günahın zorunlu sonucu olarak pazarlanmıştır. Yeşiller dışişleri bakanının, o dönem alışıldık olan, savaşa girilmesini meşrulaştırmak için siparişle düşman imgesi yapılandırabilen ve gerekçelendirme yöntemleri yaratabilen PR ajanslarını dayanak alıp almadığını bir kenara bırakalım. Joseph Fischer, her halükârda, otorite tutkunluğunun yanı sıra kendisini o feci tarihsel-siyasi manipülasyon stratejisini uygulamaya erkli kılan iki özelliği içinde taşıyordu: Egemenliğin diline çok iyi hakim olması ve içinden geldiği, faşist geçmişle çatışan sosyal hareketi yakından tanıyıp, bu nedenle de bu hareketi siyasi hesaplarına araçsallaştırmaya katmayı başarması. Antifaşist maske giydirilmiş, Yeşillerden bir siyasetçi tarafından anlatılan ve birkaç istisna dışında kültür sanayisi biçiminde örgütlenmiş kitle iletişim araçlarının desteklenen son derece ahlaksız savaş ve savaşa katılma gerekçesi, nihayet savaşlara kuşkuyla bakan parlamento dışı hareketin büyük bir bölümüne de nüfuz etmiştir. Savaşa katılmak için yürütülen tartışmalara bilinçli olarak “Auschwitz”, “etnik temizlik”, “At Nalı Operasyonu” (Kosovalıları ülkeden çıkarmak için Yugoslavya’nın hazırladığı iddia edilen plan), “Holocaust” (Nazilerin Yahudi Soykırımı) vb. tahrik edici sözler, birçok aydını etkilemeyi başarmıştır⁵.

Dünyadaki Gelişmeler Karşısında Federal Almanya Cumhuriyeti’nin Artan “Sorumluluğu”

Federal Almanya’ya kendi tarih politikası tarafından sürekli barışa yatkınlık raporu kutlamaları verilirken, diğer yanda askerileştirme ve silahlanma talepleri aynı solukta seslendiriliyor, faşist geçmiş ile sözde ciddi ve samimi olarak yüzleşmeye dayanan, tarihsel temele oturtulmuş bir barışa yatkınlık. Askerileştirme ve silahlanmanın gerekçelendirilmesi için, o ana dek savaştan sakınmayı gerekçelendiren aynı öykü hizmete koşuluyor. Çünkü, tarihçi Heinrich August Winkler’in İkinci Dünya Savaşı’nın 70. yıldönümü nedeniyle 8.5.2015’te⁶ belirttiği gibi, faşizmin neden olduğu cürümlerden “Almanların gözlerini kapatma hakkı türetilmemekle” kalınmaz, hayır, Nazi geçmişi bizi neredeyse ahlaki olarak ordumuzu tüm dünyada onurlu savaşlar için kullanmakla yükümlendiriyor, ki elbette bu savaşlar salt insan sevgisine dayalı motiflerden hareketle yapılacaktır. Bu nedenle toplumun askeri fa-

aliyetlerin zorunluluğuna ilişkin içgörüsünü engelleyecek herşeyin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Faşizm deneyimi ve İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Federal Almanya'nın Yugoslavya savaşına katılması tarihsel bir günahı ifade ediyorduydu, bu, ilk etapta bir ülkenin askerileştirilmesi yolunda toplumun görüş birliğine varmasını sağlamak için salt bir olaydan ibaretti, nitekim 1945 tarihli Potsdam Antlaşması Almanya'ya karşı haklı nedenlerle sert bir askerden arındırma talimatı vermişti – bu talimat salt kendi ordusunu kurmasını değil, savaş sanayisi oluşturmalarını da yasaklıyordu. Askerileştirme, silahlanma ve caydırma politikası için bir çıban olan, *kahraman-sonrası toplum* (Münker) adı verilen toplumun zihniyeti, kesintisiz ideolojik saldırılara tabi tutulmaktadır. Almanya Cumhurbaşkanı Gauck bu yüzden 2012'de Alman ordusuna bağlı Alman Silahlı Kuvvetler Akademisi'nde mantıklı olarak *mutluluk bağımlısı toplumu*⁷ sert bir dille eleştirmiştir. Gauck'a göre bu toplum, varlığını, hayatları pahasına özgürlüğümüzü – dünyanın dört bir yanında – savunan, kendini feda eden askerlerin (“üniformalı cesur yurttaşların”!) başarılarına borçlu olmakla birlikte, bu gerçeği hazcı bir düşüncesizlik ve vurdum-duymazlıkla bastıran bir toplumdur.

Barışın dostları olarak Birinci Dünya Savaşı'na ve Alman emperyalizminin finans edilmesi amacıyla savaş kredileri verilmesine karşı oy kullandıkları için zamanında Almanya'da şimşekleri üzerlerine çeken vatansız yoldaşlar, Gauckçulukla yeniden sahneye sürülmektedir. Barış için mücadele etmek günümüzde bir kez daha yıkıcı faaliyet olarak görülüyor. Vatansız yoldaşlar Almanya'yı bir kez daha sırtından bıçaklıyor, ama bu defa onu barışsever emellerine ulaştırmaktan, bir diğer ifadeyle dünya genelinde insan hakları ihlallerine karşı silahla savaşmaktan alıkoymak için bunu yapıyorlar. Bunlar yeni zamanların getirdiği görevleri henüz kavrayamamış ve “dünyaya sırt çeviren ya da rahatlığı gizlemek için Almanya'nın tarihsel suçunu kullanan” insanlardır. Cumhurbaşkanı Gauck bu esaslı tümceleri 2014 Münih Güvenlik Konferansı'nda, çok manalı “Almanya'nın Dünyadaki Rolü” başlığı altında tesadüfen formüle etmiştir. Çokyönlü aşındırılmış ve siyasi jargonda değersizleştirilmiş bir kavram, Almanya'nın dünya politikasındaki yeni rolünü belirlerken duygu pazarlamacılığının iyi hisler uyandıran bir sözcüğü olarak kullanılmıştır: Bu sözcük, olumlu içerik taşıyan sorumluluk sözcüğüdür. Almanya (nihayet!!!) sorumluluk üstleniyor, o, geleceğin sorunlarına şekil vermek için askeri girişimlerde bulunma yükümlülüğünü taşıyor. Savaş faaliyetlerini sorumluluk üstlenme sözcüğüyle kombine ederek olumlu gösterme çabası, savaş fenomenini salt çirkinliğinden arındırmakla kalmaz, o aynı zamanda gerilimi azaltma ve barış politikası nedeniyle askeri “girişimleri” reddedenlere sorumsuzluk atfeder. Tarih dayanak alınarak anti-militarizm, savaş karşıtı tutumlar ve barış için çalışmak sorumsuzluk olarak lekelenir.

Bu askeri “girişimin” gerekçelendirilmesi ise tarihsel çıkarsamaya dayanır. Burada kolektif ile özdeşleşmeler sağlanması istenen bir *dost imgesi*, kolektif bir ben-ideali yapılandırılmaktadır. Federal Almanya Cumhuriyeti gerçekte “iyi bir Almanya'dır”, şimdiye kadar sahip olduklarımızın en iyisi (Gauck'un Münih Güvenlik Konferansı'nda kullandığı sözler). Çünkü bu Almanya “baskı rejimi” tarafından empoze edilen dersleri kavramış ve açık bir topluma ve Avrupa'nın kalbinde barışsever bir ulusa dönüşmüştür. “Savaş ve üstünlüğe” dayalı geçmiş yerini “barış ve işbirliğine” dayanan bugüne bırakmıştır. “Bu iyi bir Almanya, şimdiye kadar sahip olduklarımızın en iyisi”: Bu açıklamanın yanı sıra şaşkınlık yaratması gereken bir diğer nokta, özellikle onu formüle etmek için gerekli olan olağanüstü bir gözardı etme çabasıdır. Cumhurbaşkanı

bu en üst “Hristiyan” (?) temsilcisinden “güven yaratan önlemler”⁸ sunmasını bekleyen her kişi iyice yanılmış olduğunu gördü. “Tarih bize şunu öğretiyor ki”, diyor söz ustası Gauck ve aynı anda *tarihin bize ne öğrettiğini yorumluyor*, “toprak konusunda verilen tavizler saldırganların iştahını” daha da kabartır ve büyütür (1.9.2014 tarihli Gdansk konuşması). Dolayısıyla, tarih, halklar arasında “düşmanlıktan arındırmanın” oldukça sorunlu görülmesi gerektiğine ilişkin bir ders içerir⁹. Cumhurbaşkanı “saldırganlıkla” elbette ABD'nin ve “müttefiklerinin” dünyanın dört bir yanında yürüttüğü savaş faaliyetlerini, NATO'nun Avrasya bölgesine yayılmasını, “teröre karşı savaşı” ve bu savaşın neden olduğu askeri müdahalelerin ve saldırıların sayısız insan ölümlerine yol açmasını kastetmiyor – bu açıdan bakıldığında tarih görünüşe göre bize hiçbir şey “öğretmiyor” – farklı olmasını bek-

GÜNCEL TARİH POLİTİKASININ ŞİZOFREN YAPISINDAN, BU YAPININ ÇELİŞKİLERİNİ GÖSTERMEK İÇİN HAREKET EDİLMELİDİR.

kanı “iyi Almanya” ile dünyanın üçüncü büyük silah ihracatçısını mı kastediyor, AB'nde üstün olan ve ekonomik üstünlüğüyle diğer ülkeleri yoksulluk ve sefalete sürükleyen ekonomi devini mi kastediyor, onun zenginleri hayasızca zenginleştiren ve kötü iş koşullarını, evsiz barksızları ve çocuk yoksulluğunu yaratan ekonomi politikasını mı kastediyor, sığınmacıları savaş bölgelerine süren ve böylece insan haklarının korunması ve savunulmasına etkili bir kanıt getiren bir ülkeyi mi, “barış ve işbirliği” ile Alman birliklerinin dünyanın dört bir yanında müdahalelerde bulunmalarını ve yeniden savaş yürütmelerini mi kastediyor? ABD'nin, Pfalz'da bulunan Ramstein Askeri Üssü'nden ölüm cül drone saldırılarını yönetmesine izin veren “iyi Almanya”yı mı kastediyor?

Savaştan sakınma kültürünü niha yet erozyona uğratmak için, kuşku duyan topluma gösterilmesi gereken düşman imgeleri de tarih dayanak alınarak yapılandırılmaktadır. Almanların kendi yakın tarihlerinden çıkarmaları gereken dersler, (artık) kesinlikle kendi toplumlarının bağrında taşıdığı, barışçıl olmayan potansiyellerin bilincine varmaktan ve onlara karşı savaşmaktan hareket etmiyor. “Tüm zamanların en iyi Almanya'sının” böyle bir şeye artık ihtiyacı yok. Tarihten çıkan dersler artık yeniden dışarıya yansıtılabilir, dünya için bir tehdit olarak stilize edilen eski-yeni ezeli düşmana kaydırılabilir. CDU'nun 1950'lerden kalma, eski bir Soğuk Savaş sloganını dönüştürmüş biçimiyle yerleştirmek için, kuşku- ların tüm izi Moskova'yı işaret etmektedir. Görevi uyum, gerilimi azaltılmak ve diyalog olan bir kurumun saldırganlığı aracılığıyla, medyatik tarzda sahnelenen Putinofobinin altı doldurulmuştur: Bu kurum da Cumhurbaşkanı'nın makamıdır. Dünyanın içinde bulunduğu tehlikeli siyasi durum karşısında devletin

lemek mümkün mü? – onun kastettiği, “toprak hırsıyla” (Steinmeier) hareket eden ve emperyal amaçları, kendini enternasyonal topluluk olarak adlandıranlar tarafından engellenmesi gereken ezeli düşman Rusya'dır elbette.

Tarihin Kötüye Kullanılması ve Anıların Görevi

Kolayca görüldüğü gibi tarihi kötüye kullanmak egemen tarih politikasının karakteristiğidir. O, varolan egemenlik yapılarının çıkarına geçmişin ideolojik açıdan kullanılmasına çalışır. Ancak: Manipule edilebilirliğin sınırları yok mu, egemen söylemin kırılma noktaları bulunmuyor mu, bu söylemin eleştirisi için hiçbir olanak yok mu? Kendi diyalektiği içinde açınması sağlandığı zaman, anılarda olduğu gibi anı kültürü de anaakım kamuoyu dışında bir kamuoyunu olanaklı kılabilir. O, kolektif belleği mevcut toplumsal egemenliğin çıkarlarını meşrulaştırmak için, egemenliğin bir aracı olarak kötüye kullanılabilir. Öte yandan anı kültürü toplumun kolektif biyografisinin özgürleşme tarzda işlenmesine olanak tanır. Ancak anıların mevcut ve gelecekteki hedefleri izlemek üzere yoğun olarak araçsallaştırılması, faşizm deneyiminin bağlı olduğu bütün naif-pedagojik, fakat çok yaygın, ayrıca ve özellikle kişilerin de anı kültürüyle olan ilişki biçimlerini yalanlar. Tarihin, tarih politikası temelli araçsallaştırılmasına karşı anaakım kamuoyu dışında bir kamuoyunun oluşması ancak anının diyalektik idrakı temelinde mümkündür. Güncel tarih politikasının şizofren yapısından, bu yapının çelişkilerini göstermek için hareket edilmelidir. İyi hissetmeye yarayan formüllerle sakinleştirmeyi ve kamuoyu bilincini derinden etkilemeyi amaçlayan dilsel örtünme sanatı burada teşhir edilmelidir: Barış misyonu, sorumluluk üstlenmek, respon-

sibility to protect (koruma sorumluluğu), insani müdahaleler, istikrarlaştırma amaçlı müdahale vs. vs.. Ama tarih politikası stratejilerinin anlamını açığa çıkarmak için, herşeyden önce tarihi kullanmanın çokyönlü örneklerini kendi güncel çıkar karmaşıklığından hareketle ideolojik-eleştirel yaklaşımla açıklamak gerekir. Son olarak toplumsal bilinmeyenin geniş yelpazesinde duygularımızla nasıl kızak kayıldığını göstermek gerekir. Bilincimizin ideoloji tarafından sürekli ateş altına alınmasına karşı gerekli eleştirel özdeşleşim ancak bu şekilde kalıcı kılınabilir.

■

Cumhurbaşkanı Gauck'un konuşmalarını şu internet sitesinde bulabilirsiniz:

(<http://www.Bundespraesident.de/DE/Bundespraesident-Joachim-Gauck/Reden-und-Interviews/reden-und-interviews-node.html>).

Siteye giriş tarihi 29.9.2016'dır; ayrıca bakınız,

Müller, Albrecht:

Was Pfarrer Gauck noch lernen muss, damit wir glücklich mit ihm werden

Frankfurt/Main 2012

¹ Makalaenin yayınlanacağı kitap:

Herrschaft macht Geschichte

Kritische Pädagogik. Einsprüche und Perspektiven

Heft 4, Baltmannsweiler 2017

(erscheint im Juli/August)

² Aşağıda tarih politikası kavramını her kullandığımda, salt olumlu tarih politikasından hareket edeceğim.

³ “Sol popülizm” ve sağ popülizm” sözcükleri ile yerleşik siyasi arenada popülizmin yeri olmadığı telkin edilmektedir.

⁴ Federal ordunun hedefleri savunma politikaları yönetmeliklerinde (VPR) belirlenmiştir.

⁵ Tartışmalar hakkında İtalyalı Kurt Gritsch'in 2010'da yayınladığı inceleme bilgi vermektedir: Haklı bir Savaşın Sahnelenmesi mi? Aydınlar, Medya ve “Kosova Savaşı”, bu noktada incelemenin okunması altı çizilerek önerilir.

Ayrıca Internationales Solidaritätszentrum e.V./Anti-Rassismus-Telefon tarafından 2000 yılında yayınlanan broşüre de bakınız:

Auschwitz als Rechtfertigung von Krieg

Wohin marschiert die Bundesrepublik?

(Savaş Gerekçisi Olarak Auschwitz. Federal Almanya Nereye?) Essen 2000.

⁶ Ancak Winkler, Auschwitz'i engellemenin Yugoslavya'ya karşı savaşın meşrulaştırılmasına dayanak yapılmasını reddetmiştir.

⁷ Mutluluk bağımlısı toplum kavramı bu konuşmanın metninde yer almamış, yalnızca sözlü olarak formüle edilmiştir.

⁸ “Güven yaratan önlemler” 1960'lı ve 1970'li yılların gerilimi azaltma siyasetinin bir ifadesi olup, şu an bu ifade doğal olarak neredeyse hiç kullanılmamaktadır.

⁹ 1980'lerde Heiner Geißler de ikiyüzlü bir biçimde aynı gerekçeleri kullanarak barış hareketine karşı koymuş, 1930'ların savaş karşıtlığını Auschwitz'in sorumlusu ilan etmiştir. Tarih politikası temelli müdahalenin belirlenmiş hedefi o zamanlar da askeri caydırıcılığın meşru kılınmasıydı.

Gareth Young

Çeviri: PoliTeknik

Öğretmenler Sendikası (NASUWT) -
Kampanya, Politika ve İletişim Sorumlusu - Birleşik Krallık

BM İnsan Hakları Bildirgesi'nde

Eğitim Haklarının Genişletilmesine İlişkin Düşünceler ve Öneriler

NASUWT 2013'te, kamusal hizmet değerleri ve değerler sistemi temelinde bir eğitim ve okul vizyonunu dile getiren Dünya Standartlarında Okulları Kalıcı Hale Getirmek (Maintaining World Class Schools¹) adlı çığır açıcı bir raporu onaylayarak benimsemiştir.

Raporda, gelecek hükümetlerin, ekonomi ve toplumumuzun uzun vadeli refahını sağlamak üzere kamusal eğitimi planlarının merkezine koyma taahhütlerinin önemi tartışılmakta ve desteklenmektedir. Rapor özü itibarıyla eğitimin, toplum ve ekonominin temel dayanağı ve yanı sıra temel bir insan hakkı olduğunu belirtir. Eğitim, hiçbir toplumun bu olmaksızın gelişip ilerleyemeyeceği kamusal bir üründür.

NASUWT Raporu'nun kilit kaynakları, eğitimle ilgili önemli uluslararası girişimler ve düzenlemeler kapsamında oluşturulan ilkeler olmuştur.

- Özellikle:
- 1948 İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi;
- 1966 Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme ve
- 1989 BM Çocuk Hakları Sözleşmesi.

Rapor, tüm hükümetleri ikircikli davranmaksızın bu uluslararası standartlara riayet etmeye çağırmıştır. Çünkü NASUWT eğitim sisteminin amacına ve eğitimin ulusal/uluslararası bağlamda nasıl sağlanması gerektiğine ilişkin bir kavrayış geliştirmede bunların merkezi rol oynadığına inanmıştır ve inancına da devam etmektedir. Bu makale de bu perspektifle kaleme alınmıştır.

İnsan haklarına ilişkin ilk önemli uluslararası anlaşma olan ve özellikle eğitim ya da çocuk haklarından ziyade genel insan haklarına odaklanan Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi beklenildiği üzere eğitime ilişkin asgari temelleri belirtmektedir.

Öte yandan, tüm insanların kim olduklarından bağımsız olarak sahip olduğu hakları tanımlayarak temelini attığı birincil rolü nedeniyle, belgenin önemi göz ardı edilemez.

Eğitimin ele alındığı ve İngilizce dilinde yalnızca 115 kelimeden oluşan 26. madde, İkinci Dünya Savaşı'nın hemen sonrasında olduğu gibi bugün de önemini koruyan temaları özetler.

Bu madde öncelikle tüm insanların eğitim hakkına sahip olduğunu temel bir öncül olarak ortaya koyar.

Dolayısıyla, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi daha en baştan, eğitimin salt bir katkı veya devletin verdiği bir ödül değil, hava ve su hakkı kadar gerçek ve devredilemez bir hak olduğunu vurgular.

Dahası devletlerin sağladığı tüm eğitim ödeneklerinin vergiler karşılığında sunulduğu gerçeğine rağmen, 26. maddede (1) ailevi refah düzeyinin çocuğun eğitime erişim olanaklarını etkilememesi gerektiği ilkesinin önemi vurgulanmış, ilköğretim ve temel düzeydeki eğitimin bundan istifade eden herkese ücretsiz sağlanması gerektiği belirtilmiştir.

Aynı maddenin 2. bendi, eğitimin temel felsefesine hayat vererek ve özellikle hoşgörü ile barışı teşvik etmesi gerektiğini ve yardımların temelinde eşitlik ilkesinin olduğunu vurgulayarak, eğitimin amacını ifade etmektedir.

Eğitimin sosyal durumu veya özgeçmiş ne olursa olsun herkesin erişimine açık olduğu beyanı, bildirgenin tasarlandığı dönemdeki görüşe göre, kamu-

Bu yazının en başında belirtildiği gibi, bildirge bunun bir parçası olarak, diğer metinlerle bir arada değerlendirilebilir. Ancak temel bildirgenin dünyanın bugünkü durumunu göz önünde bulunduracak şekilde güncellenmesi için güçlü bir zemin olduğuna ilişkin güçlü bir argüman mevcuttur.

Sonuç olarak güncellenmiş bir bildirge herkesin 'eğitim hakkına sahip olduğu' ibaresiyle ne demek istendiğini daha da açıklığa kavuşturacak ve hoşgörü, anlayış, dostluk dolayımındaki mevcut ifadelerden ziyade eşitliğin nasıl sağlanacağına ilişkin daha kayda değer bir ifade sunacaktır.

'Teknik ve mesleki eğitimden herkes istifade edebilmelidir' ve 'Yüksek öğretim, liyakatlerine göre herkese tam eşitlikle açık olmalıdır' mevcut ifadeleriyle bağlantılı olarak, bu özellikle önem taşımaktadır. Herkesin katılımını gerçekten mümkün kılacak bir erişim sunmakla bunu sağlayan yapılar geliştirmek arasında kritik bir farklılık söz konusudur.

Ayrıca güncellenmiş bir bildirge, hem bireylerin kendisi hem de yüksek düzeyde olumlu bir etki için eğitimin önemine tüm seviyelerde daha faz-

rak görülmektedir. Ailelerin tercihte bulunabildiği bir bağlamda, tüm okulların olabileceklerinin en iyisi olmaları sağlanmalı ve bu da, kazanan ve kaybedenlerin yaratıldığı rekabetçi bir sistemden ziyade standartlar oluşturarak bunları sürdürmenin birincil yolu olmalıdır.

Son olarak, güncellenmiş bir bildirge eğitimin sadece okullaşmayı sağlamadan çok daha fazlası olduğu görüşünü yerleştirecektir. Eğitim sonrası gerçek bir erişim eşitliğinin sürekliliğini sağlayacak kültürel ve sosyal sermaye gelişimini mümkün kılmak için kütüphane, müze, tiyatro ve diğer deneyimlere erişime yönelik olanaklar sunulmalıdır, yani bunların tümü gerekli kültürel normları yönlendirebilirler ve gerektiğinde, bunları yönlendirmeye ve sınırlarını zorlamaya imkan verebilirler.

Sonuç olarak, bu makalede işaret edilen sorunları dikkate almak üzere İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin güncellenmesi için güçlü bir kanıt öne sürülmüştür. Öte yandan, içinde bulunduğumuz anın bildirgeyi çözümlemek için en uygun ve ihtiyatlı dönem olup olmadığı gibi bir soru da yönetilmektedir.

Çağımızın jeopolitik belirsizlikleri ve eğitimde özelleştirme ile ticarileştirmeyi artırma girişimleri göz önünde bulundurulduğunda, bildirgenin yeniden incelenmesi bazı hükümetlerin halihazırda sahip olduklarımızı dışlama girişiminde bulunmasına yol açabilir ve bu da eskisinden daha kötü ya da devletlerin sağlamakta yükümlü olduğu şeyler konusunda daha ikirciklik bir bildirge veya ifade dizisini doğurabilir.

Bu nedenle, mevcut bildirgenin eksikliklerine işaret etmeye çalışan organizasyonlar değişimle ilgili diyaloga başlamadan önce dikkatle değerlendirmede bulunmalıdır, zira bunun sonucunda, şu anda küresel düzeyde desteklenmekte olan iyi ilkelerin altı oyulabilir.

sal hizmet tedarikinde kilit unsurun evrenselliği sağlamak olduğunu ve erişilebilirliğin kritik bir husus olduğunu ortaya koymaktadır.

Kamusal eğitim hizmetinin evrensel bir hak olarak ifadesi, çoğu çocuğun, özellikle de kız çocuklarının halen eğitime erişimden yoksun bırakıldığı bir bağlamda kritik önem taşımaktadır. Mesajın basitliği, özellikle en üstün yanıdır.

Öte yandan bildirgenin amacı itibarıyla temel bir çerçeve olduğu ve daha önce taşıdığı geçerliliğinin modern dünya bağlamında artık söz konusu olmadığı da açıktır.

la netlik kazandıracaktır. Dolayısıyla, en azından çocukların ve genç insanların, beceriye bağlı olarak, tüm düzeylerde, "free at the point of use" eğitim almalarına yönelik bir arzu/niyet olması gerektiği ortaya koyulacaktır. Buna ek olarak, eğitimin yalnızca çocuklar ve genç insanlar için değil, toplumun geneli için hayati olduğunu kabul ederek yaşam boyu eğitimin önemini tesis edebilir.

Eğitimde ailenin tercihi ilkesini destekleyen 26. maddenin (3) mevcut metni değerlendirilirse, tercihin özgün, açık ve piyasalaşmadan ya da yanlış bilgidir arınmış olması gerektiği net ola-

¹ NASUWT (2013), Maintaining World Class Schools, Birmingham, UK.

NASUWT

The Teachers' Union

Öğrenci Temsilciler Konseyi

Çeviri: PoliTeknik

Wits Üniversitesi - Güney Afrika

BM İnsan Hakları Bildirgesi'nde

Eğitim Haklarının Genişletilmesine İlişkin Düşünceler ve Öneriler

Güney Afrika Yüksek Öğretim sisteminde Öğrenci Temsilciler Konseyi, Yüksek Öğretim Kurumu tarafından tanınan, bir üniversite bünyesindeki en üst düzey temsilci yasal kuruluştur. Wits Üniversitesi köklü bir güçlü, yenilikçi ve sağduyulu liderlik geçmişine sahiptir. Wits Üniversitesi'ndeki Siyahi Öğrenciler Topluluğu (BSS) Apartheid rejimi boyunca, rejim karşıtı mücadelede bütünleyici bir rol oynamıştır. O zamanın ÖTK'sı bu bakımdan başarısız görüldüğü için BSS, apartheid rejimi sırasında siyahi öğrencilerin gündemini ileri taşımaya çalışan ÖTK'ya paralel bir organdı. Zaman içerisinde, ÖTK daha kapsayıcı bir yapıya dönüştü ve şu anda, ideal bir yönetim yapısının neye benzemesi gerektiğinin gerçek bir yansımasıdır. Wits ÖTK yakın zamanda, Ücretsiz, Nitelikli ve Sömürgecilikten Arınmış Eğitim çağrısına dahil olarak bunun bir parçası oldu - biz bu mücadeleyi şu anki kuşağımızın misyonu olarak görüyoruz.

Harçlar Düşmeli kampanyası, Wits ÖTK Başkanı Shaeera Kalla'nın liderliğinde Ekim 2015'te, Wits ÖTK tarafından başlatılan ulusal bir öğrenci hareketi haline geldi. Adil olmayan ve dışlayıcı bir harç artışı ve harç sistemine karşı küçük bir girişim olarak başlasa da, hızla ülke çapındaki üniversite kampüslerine yayılan ulusal bir harekete dönüştü.

Hareket Güney Afrika hükümetine, ülkedeki yüksek öğretim kurumlarında Ücretsiz, Nitelikli ve Sömürgecilikten Arınmış bir eğitim sağlaması için çağrıda bulundu. Bu çağrı rastgele bir çağrı olmayıp Güney Afrika'da uzun bir geçmişe sahiptir. Dahası, sömürgecilik ve apartheid geçmişimizle derin bağlantılara sahiptir. Apartheid rejiminin etkileri Güney Afrika toplumunun her alanında halen göze çarpmaktadır. Yüksek Öğretim Sektörü de bundan azade değildir. Bu geçmişin en öne çıkan etkilerinden biri; siyahi Güney Afrikalıların yüksek eğitime erişim için gerekli araçlardan yoksun bırakılarak, Güney Afrika toplumunu karakterize eden derin bir ırkçı eşitsizliğe maruz bırakılmalarıdır. Çoğu kimse için bu erişim yoksunluğu, yoksulluk ve işsizlikle dolu bir hayata geri dönüş anlamına gelmekte ve dolayısıyla yoksulluğun kısır döngüsü devam etmektedir. Bu ayrıca, aynı eşitsizlik yapılarının tekrarlanması an-

lamına da gelir. Yüksek öğretim diplomasına gittikçe daha fazla bel bağlayan bir toplumda, bu kurumlara erişim ihtiyacı hiç bu kadar artmamıştı. Ücretsiz, Nitelikli ve Sömürgecilikten Arınmış

Güney Afrika'da eğitim hakkı temel bir insan hakkı olarak tanınmakta ve Güney Afrika Anayasası'nın (Haklar Kanunu) 2. Kısım, 29. paragrafında yüceltilmektedir:

UNIVERSITY OF THE
WITWATERSRAND,
JOHANNESBURG

Eğitim hareketinin böylesi bir önem kazanmasının nedenlerinden biri budur.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, tüm dünyadaki insanlara yeterli yaşam olanakları sağlama çabasında bir dizi kapsamlı insan hakkını hükme bağlayan temel bir uluslararası politikadır. Bildirge'nin 26. Maddesi eğitim hakkından bahsetmektedir:

"1) her şahsın öğrenim hakkı vardır. Öğrenim hiç olmazsa, ilk ve temel safha-

"(1) Herkes – (a) yetişkin temel eğitimi de dahil, temel eğitim hakkına; ve (b) eğitime devam etme hakkına sahiptir, devlet makul tedbirler vasıtasıyla, tedricen kullanılabilir ve erişilebilir hale getirir.

Eğitimin toplumun geniş kesimi tarafından, topluluklarımızın başarısında bir köşe taşı olması itibarıyla önemli görüldüğü açıktır. Eğitim olmaksızın, insanlar ne yazık ki içinde bulunduğumuz kısır sisteme karşı dayanıksız hale

yük bir kısmı için eğitim karşılayamayacakları bir lükstür. Bu alanlardaki yapıların idaresi, ciddi ölçüde kötü yönetim ve yolsuzluğa bulaşmıştır. Pek çoğu İnsan Hakları Bildirgesi'ni imzalamış olan bu hükümetleri denetime zorlayacak politikalar yürürlükte olursa, eğitimin sunulmasında değişim yaşandığını kesinlikle görebiliriz. Öte yandan, ileri eğitime yeterli düzeyde erişim sunan, gelişmekte olan ülke örnekleri de söz konusudur. Bu gibi bir örnek için Küba'ya bakmak yeterlidir. Castro idaresi altında, Küba'nın eğitim sistemi bir devrim geçirerek, ücretsiz ve erişilebilir hale getirilmiştir. Eğitim yalnızca orta öğretime kadar zorunlu olduğu halde, yüksek öğretim kurumlarına alım düzeyi eğitimin ticarileştiği diğer gelişmekte olan ülkelerden çok daha yüksektir. Bu da ekonomiye katkıda bulunabilecek nitelikli insan çıkartısında artış anlamına gelmektedir.

Hayatın her alanında kapsamlı olarak genişleyen ilerlemelerin olduğu bir çağda yaşıyoruz. Teknoloji, İlaç, Tarım, Mühendislik ve Sanatların tümü hızla ilerleme göstermekte, ancak sömürgeciliğin devam eden etkileri ile kitlelerin sesini dışlamak üzere tasarlanmış bir baskının ve siyasi sistemin anlatısını dikte eden küresel kapitalist ekonomiler nedeniyle çoğu gelişmekte olan ülke arkada bırakılmaktadır. Bunu düzeltmenin tek yolu insanlarımızı eğitmek ve kişisel potansiyellerini gerçekleştirmeleri, ülkenin potansiyellerine erişime katkıda bulunmaları için onlara özel beceriler kazandırmaktır.

Dolayısıyla, BM İnsan Hakları Bildirgesi'nin 26. Maddesindeki haklara ileri öğretimin eklenmesi ve yukarıda özetlenen sorunları çözmeye yönelik eğitim verilmesi bir zorunluluktur.

larında parasızdır. İlköğretim mecburidir. Teknik ve mesleki öğretimden herkes istifade edebilmelidir. Yüksek öğretim, liyakatlerine göre herkese tam eşitlikle açık olmalıdır.

2) Öğretim insan şahsiyetinin tam gelişmesini ve insan haklarıyla ana hürriyetlerine saygının kuvvetlenmesini hedef almalıdır. Öğretim bütün milletler, ırk ve din grupları arasında anlayış, hoşgörü ve dostluğu teşvik etmeli ve Birleşmiş Milletler'in barışın idamesi yolundaki çalışmalarını geliştirmelidir..."

gelir. Yukarıdaki politikaların her ikisi de, çoğu toplumda bir ilerleme ölçüsü olarak yetersiz hale gelen temel eğitim hakkını vurgulamaktadır. Güney Afrika bağlamında, bu erişimi mümkün hale getirecek yapısal değişimler olmaksızın, sadece yüksek öğretimin erişilebilir olması gerektiğini söylemek yeterli değildir.

İleri eğitime erişimin yeterli olduğu, başarılı ekonomilere ve düşük yoksulluk düzeylerine sahip çok sayıda ülke örneği bulunmaktadır. Ve ne yazık ki bu ülkelerin çoğu, kaynakların bol olduğu Batı'dadır. Afrika'daki insanların bü-

Çeviri: PoliTeknik

Prof. Dr. Claus Melter | Bielefeld Meslek Yüksekokulu

“Bizziz Bize Dair Hiçbir İş Yapılamaz!” – Herero ve Namaların Almanlar Tarafından Kendilerine Karşı Gerçekleştirilen Soykırımda Özerklik ve Söz Hakkı için Savaşımı

Afrika-Avrupa tarihi açısından 1884-1885 yıllarında Berlin’de yapılan Kongo Konferansı belirleyici bir olay olmuştur, çünkü Avrupalı yöneticiler Afrika’lı hükümet yetkililerinin tümüyle dışarıda tutulduğu ve birinin dahi katılmadığı bu konferansta, Afrika kıtasını, onu boyunduruk altına almak, ona egemen olmak ve kıtayı talan etmek için kendi aralarında bölüşmüşlerdir (bkz. Reed-Anderson 2004). Alman sömürge imparatorluğu bir süreliğine yaklaşık bir milyon kilometrekareyi ve 12 milyon insanı içeren, Namibya, Tanzanya, Togo, Kamerun, Nijerya, Gana, Ruanda, Burundi, Papua Yeni Gine, Marshall Adaları Cumhuriyeti, Nauru Cumhuriyeti, Kuzey Mariana Adaları, Palau, Mikronezya Federal Devletleri ve Batı Samoa gibi günümüz devletlerini, kısmen ya da tümünden kapsamıştır (bkz. Dietrich/Strohschein 2011: 116-117). “Bizziz bize dair her iş yapılıyor” ilkesi, günümüz Namibya’sında 1904’ten 1908’e dek süren, Almanların Herero ve Namalara karşı uyguladığı soykırımda acımasız ifadesini bulmuştur (Birleşmiş Milletler Soykırımın Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi, bkz. Zimmerer 2013), ki bu soykırım yok etme emriyle, kitlesel katliam, toplama kampı ve toprak gaspıyla el ele yürümüştür. Olaylardan yüzyılı aşkın bir süre sonra hiçbir Alman hükümeti, 1904 ile 1908 yılları arasında gerçekleşen soykırımı resmi olarak tanımamış, özür edilememiş ve tazminat ödememiştir. Henüz 1904’ten 1908’e kadarki süreçte bu yaşananlar bir savaş suçu oluşturuyordu, çünkü siviller (kadın, çocuk, yaşlı ve yaralılar katledilmiştir) planlı ve kasıtlı olarak öldürülmüştür (bkz. Anderson 2005). O dönemde Alman Güneybatı Afrika’sı olarak adlandırılan bölgede yaşayan Herero ve Namalar Berlin Konferansı’nda imzalanan sözleşmelere göre Alman İmparatorluğu’nun “hima-yesi” altında bulunuyordu (1885 tarihli Berlin Konferansı genel belgesinin 6. maddesi). Almanların egemenliğindeki sömürgelerde 1907’den itibaren “Yerli Kararnamesi” geçerliydi: Avrupalılara, Almanlara, sömürgeleştirilenleri sistematik olarak haklarından yoksun bırakma ayrıcalığını öngören bir kararnameydi bu.

Sömürgecilik ve soykırım, ölenleri anma olanağı tanınmadığı (öldürülen Herero ve Namaların kafatasları ve kemikleri ırkçı araştırmalar için Almanya’ya getirilmiştir ve kısmen hâlâ Freiburg ve Berlin’de bulunmakta olup, gömülmek için iade edilmemiştir; bkz. Riruako 2011; Frederick 2011) ve Herero ve Namaların o zamanlar sahip oldukları toprakların yüzde 80’inin hâlâ

sömürgecilerin torunlarının mülkiyetinde olduğu gerçeği nedeniyle, etik, sosyal ve maddi açıdan günümüzde de etkisini göstermektedir (bkz. Kaunatjike 2015).

Gerçekleştirilen birçok protesto ve pazarlık yapmak için getirilen önerilerin ardından, çok kez ölçsüz muameleye tabi tutulan Herero ve Namalar, soykırım ve toprak mülkiyetinin ellerinden alınması nedeniyle Almanya’ya karşı New York’ta dava açmışlardır (Riruako/Frederiks ayrıca 2017). Herero ve Namaların torunları ABD’de yaşadıklarından, bu ülkede dava açmaları olanaklı (bkz. Junge Welt 06.01.2017). Almanlar tarafından Herero ve Namalara karşı demokratik özerklik ve katılım ilkelerinin çiğnenmesi, onların demokratik olarak seçilmiş siyasi temsilcilerinin, Namibya ve Alman hükümetlerinin soykırımın kabul edilmesi, özür dilenmesi ve tazminat ödenmesi pazarlıklarına alınmaması uygulamasıyla güncel olarak yankısını buluyor. “Bizziz bize dair hiçbir iş yapılamaz!” ilkesi, sömürgecilik, ırkçılık ve göç konuları kapsamında birçok kez hiçe sayılıyor. Öyle ki Berlin Alman Tarih Müzesi’nde Ekim 2016’dan Mayıs 2017’ye dek Alman sömürgecilğine dair özel bir sergi gösterime girdi. Herero ve Namalara soykırım yapıldığını açıkça söyleyen ve de günümüz Tanzanya’sında Maji Majilere karşı yapılan soykırım benzeri uygulamalara değinen bu ilginç sergi (taş üstünde taş bırakmama siyasetinin Tanzanya’da neden olduğu 200.000 ölü), Herero ve Namalardan ya da Maji Majilerden olaylara şehitlik edenlerin anlatılarına yer vermiyor. Ancak bu anlatılar vardır ve yayınlanmıştır (bkz. Ayrıca Witbooi 1996; Drechsler 1985; Bridgman/Woerley 2004).

“Bizziz bize dair hiçbir iş yapılamaz!” istemi, tarihsel ve güncel olarak belirli grupların, deneyimleri, hakları ve konumları itibarıyla sistematik biçimde dikkate alınmadığı gerçeği karşısında

bir savunmayı ifade eder. Güncel olarak sığınmacıların yaşam koşulları ve (ikamet) hakları gibi kendilerini ilgilendiren konuları ele alan konferans, oturum ve “sığınmacı zirveleri”ne dahil edilmemeleri tipik bir durumdur (bu konuya eleştirel bir yaklaşım için: Rex Osa 2015). “Beyaz” Almanlar Berlin’de gerçekleştirilen Kongo Konferansı’ndan bu yana özerklik ve katılım haklarını dikkate almadıkları Afrika kökenli insanlar hakkında karar veriyor. Bu, “ırk” yapılandırmalarıyla, uygarlıkta üstünlük ideolojisiyle ve sözde “doğal hiyerarşiye” dayalı kurulmuş insan gruplarıyla çerçevelenmiştir. Bunlar sömürüyü, insanların sürülmesini ve cinayetleri sözde gerekçelendirmek için kullanılmıştır. Avrupalıların üstünlüğüne ve sömürgecilikte ayrıcalıklı konuma ilişkin bu düşünceler, siyasetçiler, tacirler, misyonerler ve Kant ve Hegel gibi ırkçı argümanlar sunan filozoflar tarafından desteklenmiş ve hayata geçirilmiştir (bkz. Hund 2007; Brunlik 2015). Tarihsel olarak insan gruplarının ırkçı yapılandırması daima buna uygun yollarla çerçevelenmiştir (bkz. Melter 2016). Antik bir ilke olan böl ve yönet ilkesine uygun olarak gruplar yapılandırılmış, bunlar birbirleriyle rekabet ilişkisine sokulmuş ve söz hakları olmadığı düşünülen bazı gruplar susturulmak istenmiştir, ki günümüzde de böyle yapılmasına devam edilmektedir. Paul Gilroy’un (1993) “The Black Atlantic” kitabında betimlediği gibi, kaçma girişimleri, isyan, doğrudan ayaklanmalar, sabotaj ya da ırkçı boyun eğdirme, zorla çalıştırma ve aşağılamaya karşı hayatta kalmak ve sözlü itirazlar ve direniş öyküleri şeklinde kendini gösteren sömürge karşıtı direnişler daima varolmuştur. Günümüz Namibya’sında da ayrıca Samuel Mahrero, Hendrik Witbooi ve Jakob Morenga’nın öncülük ettiği bireysel ve kolektif direniş pratiği de yaşanmıştır (bkz. Witbooi 1996, Drechsler 1985). Böylece anı konusunun ve de özerklik ve katılım konularının ayırmacılığa uğrayan gruplar ile baskın gruplar arasındaki çatışmalı bir ilişki şeklinde kavramasının ve aynı katılım haklarının herkes için talep edilmesinin zorunlu olduğu görülmektedir. Haklardan yoksun bırakmanın, şiddetin ve “diğerleri” olarak yapılandırılan kişi gruplar karşısında pedagojik uyumun, güncel (ve de pedagojik) mantık ve uygulamalarının kökenlerini betimleyebilmek, eleştirebilmek ve değiştirebilmek için tarihsel ve güncel analizler yapılmasına ihtiyaç var. “Bizziz bize dair hiçbir iş yapılamaz!”. Bu demokratik ilke herkes için geçerli olmalıdır.

Kaynak

- Anderson, Rachel** (2005): Redressing Colonial Genocide under International Law: The Hereros’ Cause of Action against Germany. California Law Review Volume 93, S. 1155-1190
- Bridgman, Jon/Woerley, Lesley J.** (2004): Genocide of the Hereros. In: Totten, Samuel/ Parsons, S. William/ Charny, W. Israel (Hrsg.): Century of Genocide: Critical Essays and Eyewitness Accounts. New York/ Oxon: Routledge, S. 15-51
- Brumlik, Micha** (2014): „Normative Grundlagen der Rassismuskritik“. In: Broden, Anne; Mecheril, Paul (Hg.): Solidarität in der Migrationsgesellschaft. Befragung einer normativen Grundlage. Bielefeld S. 23–36
- Dietrich, Anette/Strohschein, Juliane** (2011): Kolonialismus. In: Susan Arndt und Nadja Ofuataey-Alazard (Hrsg.): Wie Rassismus aus Wörtern spricht. (K)Erben des Kolonialismus im Wissensarchiv deutscher Sprache, Münster, S. 114-120.
- Drechsler, Horst** (1985): Südwestafrika unter deutscher Kolonialherrschaft: der Kampf der Herero und Nama gegen den deutschen Imperialismus 1884-1915, Berlin: Akademie Verlag
- Frederick, David** (2011): ADDRESS OF CHIEF FREDERICKS AT HANDOVER OF SKULLS. 30 SEPTEMBER 2011. Berlin
- Gilroy, Paul** (1993): The Black Atlantic. Modernity and Double Consciousness. Cambridge.
- Hund, Wulf D.** (2007): Rassismus. Bielefeld: transcript
- Kaunatjike, Israel** (09.07.2015): Herero-Nachfahren Israel Kaunatjike zu den Verbrechen. Deutsche Welle. Berlin. Zu finden unter: <http://www.dw.com/de/herero-nachfahren-israel-kaunatjike-zu-den-verbrechen/av-18573416> (recherchedatum 21.01.2017)
- Kilomba, Grada** (2008): Plantation Memories. Episodes of Everyday Racism. Münster: Unrast.
- Melter, Claus** (2016): Koloniale, nationalsozialistische und aktuelle rassistische Kontinuitäten in Gesetzgebung und der Polizei am Beispiel von Schwarzen Deutschen, Roma und Sinti. Erscheint in: Fereidooni, Karim/ El, Meral (Hrsg.): Rassismuskritik und Widerstandsformen. (Inter)national vergleichende Formen von Rassismus und Widerstand, Wiesbaden, S. 589-612
- Osa, Rex** (2015): Flüchtlinge sind keine Babys: Es braucht Solidarität und Räume statt alter Kleider. Radio Dreyeckland. Sendung April 2015. Freiburg im Breisgau. 22.10.2015. Zu finden unter: <https://rdl.de/beitrag/fl-chtlinge-sind-keine-babys-es-braucht-solidarit-t-und-r-ume-statt-alter-kleider> (Recherchedatum 21.01.2017)
- Reed-Anderson, Paulette** (2004): „Ein Platz an der afrikanischen Sonne“ – Deutsche Hegemonie auf dem afrikanischen Kontinent“. In: AntiDiskriminierungsbüro Köln/cyberNomads (Hrsg.): The BlackBook. Deutschlands Häutungen. Frankfurt am Main: IKO, S. 41-49.
- Riruako, Kuama** (30.09.2011): Statement of Hon. Dr. Kuama Riruako. Paramount Chief of the Ovaherero. Berlin
- RURO, VEKUI** Paramount Chief of the Ovaherero People and Representative of the Ovaherero Traditional Authority/ FREDERICK, DAVID Chief and Chairman of the Nama Traditional Authorities Association/ THE ASSOCIATION OF THE OVAHERO GENOCIDE IN THE USA INC.; and BARNABAS VERA KATU- UO (05.01.2017): CLASS ACTION COMPLAINT against Federal Republic of Germany. Klage eingereicht durch Kanzlei McCALLION & ASSOCIATES LLP. New York
- Witbooi, Hendrik** (1996): The Hendrik Witbooi Papers. Windhoek. Annotations Brigitte Lau. Nationalarchiv Namibia. 2. Auflage
- Zimmerer, Jürgen** (2011): Von Windhuk nach Auschwitz? Beiträge zum Verhältnis von Kolonialismus und Holocaust. Berlin

Brexit, Trump ve Sağ Popülizmin Yükselişi - Liberal Dünya Düzeninin Sonu mu?

23 Haziran ve 8 Kasım 2016 tarihleri liberal ve açık toplum taraftarları arasında o ana dek hiç görülmemiş boyutlarda etkili şok dalgalarına neden oldu. Britanyalıların küçük bir farkla AB'nden çıkmak lehine oy kullanmaları ve Amerikalıların Donald Trump'ı ABD başkanlığına seçmeleri, siyasi otoriteleri olduğu kadar ekonominin elitlerini ve aydınları da sarstı. Bu kararlar Avrupa ölçeğinde ve uluslararası bağlamda ne ifade ediyor ve yeni-eski milliyetçilik karşısında Batı'nın liberal siyasi düzenini nasıl bir gelecek bekliyor?

AB kuşkusuz köklü bir kriz yaşıyor. Ne ekonomik ve mali kriz tatmin edici şekilde çözülebildi, ne de sığınmacı sorunu açıklık kazandı ve AB'ni çevreleyen birçok kriz bölgesi için başarı vade-den çözüm girişimleri de bulunmuyor.

Britanyalıların birçok kişi için tümüyle şaşkınlık yaratan kararı kriz durumunu bir kez daha derinleştirdi ve Brexit'in ardından AB'nin şu anki bileşiminin bir (siyasi) geleceği olup olmadığı sorusu gündemde. Brexit'in nasıl sonuçlar doğuracağı tartışması, Hollanda, Fransa ve Almanya'da 2017'de yapılacak seçimler nedeniyle daha da zorlaşıyor. Bu noktada, Hollanda'da Geert Wilders'in partisi PVV'nin ya da Fransa'da Front National partisinden Marine Le Pen'in seçimlerden en güçlü parti çıkmakla kalmaması, aynı zamanda başbakan (Wilders) ve devlet başkanı (Le Pen) olmaları yönünde ciddi bir tehlike var. Almanya'da da, Almanya için Alternatif (AfD) olarak adlandırılan parti lehine federal seçimlerde bir kırılma yaşanması endişesi hakim.

Peki Brexit, sağ popülizmin yükselişi ve de Donald Trump'ın ABD başkanlığına seçilmesi nasıl sonuçlar doğuruyor? Gelişmeler ve kararlar bir taraftan siyasi elitlere, Avrupa ve ABD'nde genel anlamda siyasi kurumlara duyulan güvenin kaybolduğunu açıkça gösteriyor. Klasik siyasi kurumlar görüldüğü kadarıyla küreselleşme ve sınırların kaldırılması çağında nüfusun bir kısmını küreselleşmenin olumlu görünümüne ikna etmeyi, bir diğer ifadeyle kültürel ve ekonomik güvenlik duygusunu aktarmayı beceremiyor. Brexit kampanyası insanlara ilk etapta olası bir Brexit'in sonuçları hakkında tatsız gerçekleri sunmadı, aksine özellikle klasik işçi bölgelerinde ve İşçi Partisi'nin Kuzeybatı ve Kuzeydoğu İngiltere'deki kalelerinde yaşayan kesimleri etkileyen, özünde korkularla dolu bir yalan kampanyası başlattı. 1980'lerden beri Margaret Thatcher'in muhafazakâr hükümeti tarafından yürütülen sanayiden arındırma siyaseti tümüyle ve çocuklarıyla birlikte bir "kaybedilmiş-

ler" kuşağı oluşmasına yol açmıştır - ve görüldüğü kadarıyla bu kuşak, Brexit referandumunda nefret edilen "elitlerden" öcünü almıştır. Aynı gelişmeyi ABD'nin "rust belt" (ABD'nin en eski ve en büyük sanayi bölgesi) olarak adlandırılan, Amerikan çelik ve otomobil sanayinin beşiği olan ve işçilerin gele-

neksel olarak "mavileri" (demokratlar) seçtikleri bölgede gözlemlemek mümkün, zira buralarda da 2016 seçimlerinde Donald Trump kısmen büyük çoğunlukla seçimleri kazanmıştır. Bu bölgelerde de klasik siyasi partiler, onların temsilcileri ve programları tarafından artık insanların temsil edilmediği duygusu ağır basmış gibi görünüyor. Büyük Britanya'da olduğu gibi ABD'de de gösterilen tepki "öfkenin etkisinde bir seçimdi". Ancak bu "öfkenin etkisinde seçim" toplumun korku ve öfkelerini, çoğu durumda antidemokratik ve otoriter olan, kendi amaçları doğrultusunda suistimal eden siyasetçileri iktidara getirebilir. Böylece "öfkenin etkisinde seçimler" salt siyasi elitlere ve onların pozisyonlarına karşı yapılan protestonun göstergesi değildir, aksine demokratik sistemin, hukuk devletinin, ekonomik dengenin, azınlık haklarının ve sonuçta uluslararası siyasetin çok büyük bir tehlike altına girmesi anlamına gelebilir.

Brexit olayında "öfkenin etkisinde seçim" olgusuna bir başka sorunlu görünüm de eklenmektedir: Oldukça küçük bir oy farkına sahip bu Brexit yanlıları

düğünü yeterince gözler önüne serdi ve sözlerini dramatik uygulamalar izliyor, örneğin 7 ülkeden Müslümanlara getirilen ABD'ne seyahat yasağı, toplumbilimler ulusal fonuna yapılan ödemenin iptali, onun vahşi seksizmi, göçmenleri aşağılaması - kitle iletişim araçlarının bir bölümü de destek vermektedir. En

azından "Müslüman yasağı" henüz federal mahkeme tarafından engelleniyor.

Buna çok benzer bir gelişme de Büyük Britanya'da baş gösteriyor. Burada da önce Yargıtay'ın kararıyla Avam Kamarası'nın Brexit sürecine katılması öngörülerek, Brexit muhaliflerinin parlamentere söz hakkına yeniden kavuşması sağlanmıştır. Bu noktada da Brexit referandumundan bu yana ya uyum sağlamaları ya da ülkeyi terk etmeleri için azınlıklar siyasi ve toplumsal baskı altına alınıyor ve Büyük Britanya'da da medyanın bir bölümünde, yeni milliyetçi taşkınlığı alkışlamayan siyasilere, aydınları, AB'nde kalma yanlısı olan herkese karşı yoğun bir kışkırtma çalışması yürütülüyor.

Bu nedenle Avrupa ve ABD için gündemdeki soru şudur: Demokrasi tasarısı kriz zamanlarında popülist-otoriter ve nihayet antidemokratik iklimlere karşı nasıl savunulabilir ve aynı zamanda o demokratik kurumlara olan güveni nasıl yeniden tesis edebilir?

Popülizm ve otoritarizm büyük ölçü-

POPÜLİSTLER İÇERİKLERLE YÜZLEŞTİRİLMELİDİR, OLGULARA DAİR GERÇEĞİ YANSITMAYAN İDDİALARI OLGULARLA ÇÜRÜTÜLMELİDİR VE ONLARLA SERT SİYASİ KARŞILAŞMALARLA GİRİŞİLMELİDİR.

AB'nden "sert bir çıkışı" öngören çıkarlarını, AB'nde "kalmaktan" yana olanlara dayatıyor - ve bunu yaklaşık %50'lik kesimin isteklerini hiç gözetmeden yapıyor. Aslında "Brexitçiler" çoğunluğu dayanak alabiliyor, ama demokrasi daima (demokratik) azınlık görüşlerin de hesaba katılmasını ifade eder. Gerek Brexit gerekse de Donald Trump'ın seçilmesi ve bu gelişmelerden şu ana kadar çıkan sonuçlar, bu bağlamda parlamentere ve/ya da toplumsal azınlıkların anayasal haklarıyla siyasi tarzda alay etmek gibi görünmektedir. Trump seçim süreci boyunca (ve öncesinde) azınlıkları korumanın her şeklini hor gör-

de karmaşık olguların karmaşık olmaları analizinden beslenir: Somut düşman imgeleri bulunmaktadır (AB, sığınmacılar, göçmenler, İslam...) ve AB'nden çıkmak, sığınmacıların engellenmesi ve Kuran'ın yasaklanması gibi "somut" çözümsel yaklaşımlar vardır ve aynı "somutlukta" sözde halkın çıkarlarını savunan bir temsilcinin varlığı da söz konusudur: Burada kastedilen temsilci popülist olan kişidir. Yaptığı önerilerden beklentisi ya da bu önerilerin uygulanabilirliği sorulduğunda, otoriter popülist hemen siyasi ve entelektüel açıdan sıkışır, çünkü o beklentilere uygun olarak yalnızca önyargılarla dolu bir oyuncak

kutusuna ve çoğu kez yarım bilgiye sahiptir. Demokratik siyaset burada devreye girmelidir. Popülistler içeriklerle yüzleştirilmelidir, olgulara dair gerçeği yansıtmayan iddiaları olgularla çürütülmelidir ve onlarla sert siyasi karşılaşmalara girilmelidir. İkincisi, demokratik partiler popülistlerin talepleri karşısında taviz verme hatasını işlememe. Bu bir "fare yarışı" anlamına gelir, bir diğer ifadeyle, bu, aşağıyı gösteren bir sarmalın içine girmek demektir. Popülistlerin talepleri gerektiğinde demokratik partilerin istemlerinden daha da radikal olacaktır ve demokratik partiler söz konusu talepleri kısmen de olsa üstlendiklerinde popülistler onay almış gibi davranacak ve daha radikal taleplerde bulunacaklardır, öte yandan demokratik partiler bu taleplere el attıklarından, topluma popülistlerin görünüşe göre haklı istekleri olduğu mesajı verilmiş olacak. Elbette toplumun belli bir kesiminde göç, sığınma, ekonomik refah vb. ile ilgili haklı korkular ve kaygılar var. Ancak bu kaygılar hiçbir zaman siyasi eylemin ölçütü haline gelmemeli, aksine akıllı, çoğunlukla sosyal-ekonomik bir siyaset tarafından giderilmelidir.

Açık toplum, tanıdığımız haliyle liberal Batı, 1945'ten bu yana en önemli görevlerinden birisiyle karşı karşıya duruyor. O, artık yalnızca dışarıdan değil, aynı zamanda kendi içinden, tam da açık toplumun, entelektüel alışverişin ve serbest ticaretin bu biçimini yok etmek ve Batılı toplumları yeniden etnik homojenleştirilmiş ve ekonomik açıdan yalıtılmış ve böylece küresel ölçekte siyasi etkisi kaybolmuş devletlere dönüştürmek isteyen partilerin ve siyasilerin saldırısına maruz kalıyor. 21. yüzyıl için çözüm milliyetçi setlerin arkasına çekilmek olamaz, çözüm, liberal toplum düzenini ve onun sosyal tarzda şekillendirilmiş küreselleşmesini atağa geçen bir savunmayla korumaktır. AB bu amaç için - Brexit, Trump ve sağ popülizme rağmen - uygun olan form ve kuruluştur, zira ayrıntılarıyla birlikte tüm sorunlarda Avrupalılar için 70 yıldan beri barışı, hukuk devletini, güvenliği ve refahı güvence altına alıyor. Bunlar yeni milliyetçiliklerin sunağında kolayca kurban edilmemesi gereken değerlerdir.

Prof. Dr. Ursula Neumann ve Prof. Dr. Drorit Lengyel | Hamburg Üniversitesi

Hamburg'da Kökendili Dersi – Ebeveynlerin Bakış Açısından Kökendili Dersinin Önemine İlişkin Araştırma (HUBE)

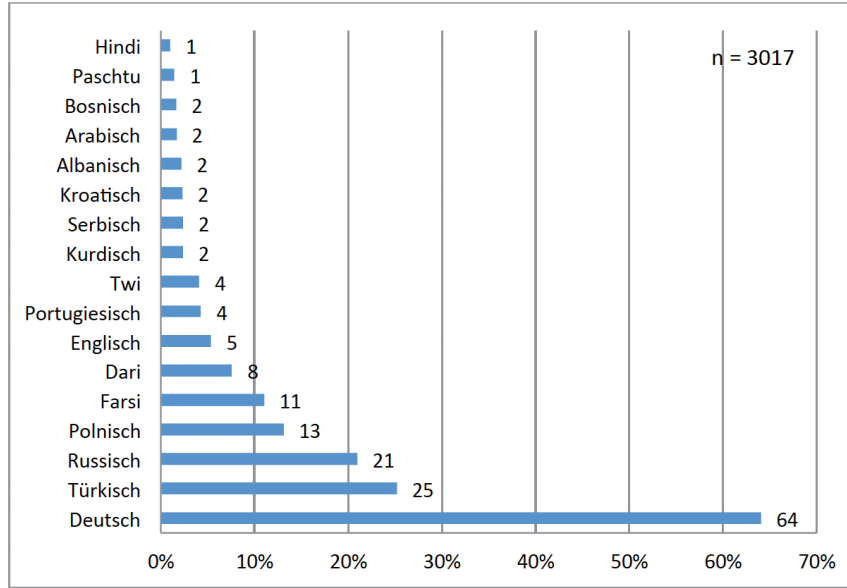
Türkiye'deki son siyasi gelişmelerle birlikte, ki birçok görüşe göre ülke demokrasiden arındırılma sürecine yvarlanmaktadır, “konsolosluk öğretmenleri” olarak adlandırılan öğretmenlerin istihdamı da eleştirileri üzerine çekmeye başlıyor. İster DiTİB'e bağlı okullarda din dersi öğretmeni olsun, ister “anadili ek dersi” veren öğretmenler olarak görev yapsın, onlar Türk devleti tarafından konsolosluklar üzerinden kontrol edilebilir ve yönetilebilir durumdadırlar. Böylece Almanya'da yaşayan çocuk ve gençleri etkilemektedirler.

“Konsolosluk derslerinin” ders modeli, göçte rotasyon modelinin geçerli olduğu dönem olan 1960'lı yıllara aittir. “Konuk işçilerin” yalnızca üç ila beş yıl kalması, ardından ülkelerine dönerek, yerlerini diğer işçilere bırakması düşünülüyordu. Çocukların bu model nedeniyle dezavantajlı duruma düşmesi istenmiyordu. Onların kökendillerini öğrenmeye, konuşma, okuma ve yazmaya devam etmesi amaçlanıyordu. “İşgücü gönderen ülkelerin” sekizi de bu tarz dersler sunuyordu¹. Bunun yanı sıra kökendili dersinin değişik biçimleri gelişmiştir ve farklı dillerde de bu gelişme yaşanmıştır.

Şu an birçok öğrenci, kişisel, okuldaki ve gerektiğinde mesleki gelişimleri için önem taşıyan çokdilli yeterliklere sahiptir. Eğitim-öğretim sisteminin bu çokdilliliğe nasıl yaklaştığı, söz konusu yeterliklerin hangi düzeyde ve nasıl ele alındığı ve değerlendirildiği sorusu gündemdedir. Göç kökenli olmaları nedeniyle Hamburg'da tüm öğrencilerin yaklaşık yarısı potansiyel çokdillidir. Bu yüzden kökendili dersinin (HU) ebeveynlerin bakış açısından nasıl bir önem taşıdığını araştırdık. Hamburg örneğine dayanarak ebeveynlerin bakış açısından varolan gereksinimi, bilgi durumunu ve derslerden yararlanma boyutlarını ve de çocukların kökendili dersine katılma(ma)sının nedenlerini araştırdık: Çokdilli ailelerde ebeveynlerin bu derse karşı tutumları nedir?

Çocukları on ila on sekiz yaş arası olan 3110 kişi yapılan bir ankete katıldı. Nüfus kütüğünden rastlantısal olarak çekilen adresler, yabancılara ya da sahip oldukları çifte vatandaşlıklarından bir tanesinin, Almancanın yanı sıra

Abbildung 1: In den Familien gesprochene Sprachen (Angaben in Prozent)

Hamburg'da en sık konuşulan on dilden birine işaret ettiği tahmin edilen kişilere ait adreslerdi. Ailelerin çoğu (%53) günlük yaşamda evlerinde iki dil, yaklaşık %37'si bir dil konuşuyor ve hatta %9,4'ü üç dil konuştuklarını belirtmişlerdir. Dört ve beşdilli aileler de mevcut (bkz. Tablo 1).

Hamburg'da ortaokul ve liselerde kökendili derslerinin birden çok biçimi bulunuyor: Alman okullarında “2. ya da 3. yabancı dil” olarak, dernek ve dini topluluklarda verilen dersler (ayrıca “cumartesi/pazar okulları” adı altında yapılıyor) ve konsolosluklar bünyesindeki dersler (genelde merkezi ders olarak okul binalarında veriliyor). Ankete katılan çocuk ve gençlerin küçük bir oranı bu derslere katılıyor: Ankete katılan 2460 (%82) kişi çocuklarının şu an kökendili dersine katılmadığını belirtti.

Çocukların %17'si (517) kökendili dersine haftada iki ila dört saat arası devam ediyor; 27 çocuğun ebeveyni konudan haberdar olmadıklarını kaydetmiştir.

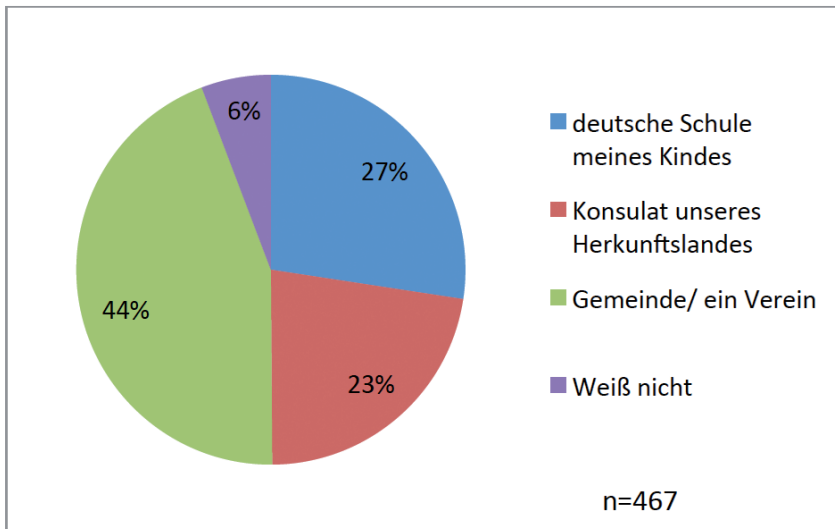
İlkokuldan ortaokula geçiş dönemi kökendili dersine katılıp katılmamak konusunda belirleyici bir an gibi görünüyor, çünkü derse devam etme oranı 4. sınıfa kıyasla beşinci sınıfta yarı yarıya azalıyor: Ankete katılanların çocuklarının %15,2'si 4. sınıfta bu derse devam ediyor, 5. sınıfta oran %7,8'e geriliyor.

Bu dersi kim sunuyor, çocukların ders biçimlerine göre dağılımı nasıldır? Çocukların yaklaşık yarısı (%44) dernek ve dini topluluklarda örgütlenen derslere katılıyor. %27'si çocuklarının devam ettiği Alman okulunda bu dersi organize ettiğini ve %23'ü geldikleri ülkenin konsolosluğu tarafından bu dersin hazırlandığını belirtmiştir (bkz. Tablo 2).

Kökendili dersi sunuları hakkında toplu bir bakış elde etmek kolay değil. Hamburg'da kamu okullarının sunduğu yabancı ve kökendili derslerine ilişkin kapsamlı ve iyi hazırlanmış bir broşür bulunsa da, kökendili dersini bilen ebeveynler bilgilerini resmi olmayan yollardan – kendi topluluklarından – ediyor. Ancak ankete katılanların yarı-

İLKOKULDAN ORTAOKULA GEÇİŞ DÖNEMİ KÖKENDİLİ DERSİNE
KATILIP KATILMAMAK KONUSUNDA BELİRLEYİCİ BİR AN GİBİ GÖRÜNÜYOR,
ÇÜNKÜ DERSE DEVAM ETME ORANI 4. SINIF KİYASLA BEŞİNCİ
SINIFTA YARI YARIYA AZALYOR.

Abbildung 2: Wer organisiert den HU, an dem das Kind zurzeit teilnimmt? (Angaben in Prozent)

dan fazlası kökendili dersi hakkında hiçbir şey bilmiyor.

Ankete göre ebeveynlerin %88'i, her ne kadar çok az sayıda öğrenci kökendili dersine katılıyor olsa da, bu dersi önemli buluyor. Ebeveynlere göre derse katılmamanın bütün diğer gerekçe-

lerden çok daha önemli nedeni Alman okullarının sunduğu yetersiz olanaklardır. Ankete katılanların çoğunluğu (%62) çocuklarının Alman okullarında kökendili dersi almalarını istiyor.

Ebeveynlerin büyük bir bölümü açısından (%84,5) çocuklarının kökendi-

li dersine katılarak söz konusu dilde okuma ve yazma öğrenmeleri en önemli noktayı oluşturuyor. Ebeveynler ayrıca kökendilinin çocuklarının toplumsal entegrasyonuna katkı sağlayacağından oldukça emin: Zira onlar kökendili dersi aracılığıyla toplumdaki yerlerini daha iyi bulabilir ve başka kültürleri kabul etmeyi öğrenebilir. Öte yandan kökendili dersine katılarak çocuklarının kendi özdeşliklerini bulacaklarını ve Alman okullarında daha başarılı olacaklarını düşünüyorlar. Ebeveynlerin büyük çoğunluğu için ayrıca bu dersin, çocuklarına, kendi dillerinde okuma ve yazmayı öğrenmenin yanı sıra, geldikleri ülkeler hakkında bilgi edinmelerine ve kökenlerini unutmamalarına olanak yaratması çok önemli, bir diğer ifadeyle önemlidir. Sonal olarak ebeveynler çocukların birden çok dil bilmeleri gerektiğinin önemini vurgulamıştır. Ebeveynlerin büyük çoğunluğunun kökendili dersleri karşısındaki tutumu olumludur, dersin gerekliliğine ilişkin gerekçeleri eğitime ve geleceğe yönelimlidir (Tablo 3). Almanya'da kökendili dersi verilmesine yakından bağlı olan ülkelere "geri dönebilirlik" durumu ebeveynlerin yalnızca üçte biri için bir rol oynamaktadır.

Her ebeveyn çocuğunun kökendili dersine katılması taraftarı değil; ebeveynlerin %12'si ile %16'sı bunu istemiyor: Onlar Almanca'nın ve okulda öğretilen klasik yabancı dillerin (örneğin Fransızca, İspanyolca) kökendilinden daha önemli olduğunu düşünüyor. Diğer dillerin kökendili karşısında tabi tutulduğu bu öncelik sıralamasında dillerin sosyal saygınlığı da yankısını buluyor.

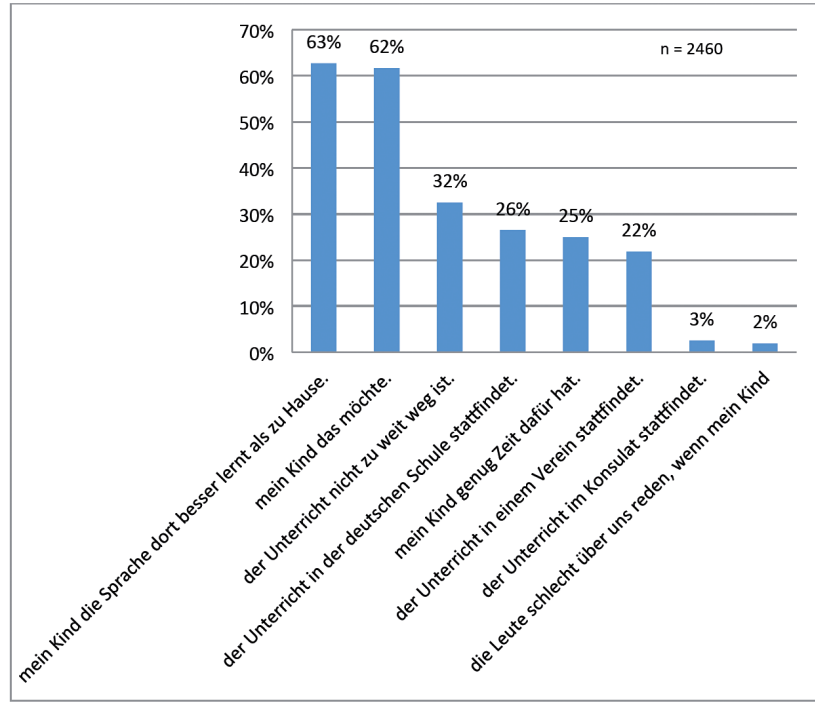
Hamburg'da ilkökul sonrasında iki okul türü bulunuyor: Lise ve semt okulu. Her iki okul türünde de liseden mezun olmak, lisede 12. ve semt okulunda 13. sınıftan sonra mümkün. Kökendili dersi ise aynı oranda sunulmuyor. Ankete katılanların yarısından fazlası çocuklarını liseye gönderiyor, ancak çok azı bu okullarda çocukların kendi kökendillerinde ders yapıldığına tanık oluyor. Kökendili dersine katılabilmeyi başaran öğrenciler arasında, kendi okullarında bu dersi gören liselilerin sayısı %12'dir, %60'ı ise derneklerde ve dini kuruluşlarda yapılan derslere katılıyor ve %28'i konsolosluklar tarafından sunulan ders olanaklarından yararlanıyor. Semt okulları gereksinimi çok daha iyi karşılayabiliyor: Bu okullarda öğrencilerin en azından %49'u dersi kendi okullarında alıyor (Tablo 4).

Anketten çıkan son sonuç şaşırtıcı: Kökendili dersine katılım ebeveynlerin eğitim düzeyine ya da çocuğun cinsiyetine bağlı değil. Ancak diğerlerine kıyasla düşük mezuniyetlere sahip ebeveynler, Alman okullarında verilen kökendili derslerini başka yerlerde sunulan ders olanağı biçimlerine kıyasla çok daha fazla tercih ediyor. Ankete katılanların erkek ya da kız çocuklarının kökendili dersine katılması ya da katılmaması konusunda yaptıkları ayırım (istatistiksel açıdan) kayda değer bir ayırım değildir.

Eldeki araştırma Almanya'da bu tarzda yapılan ilk çalışmadır. Güvenilir bulgular kökendili dersine katılımın ebeveynlerin ya da çocukların isteyip istememesi nedeniyle başarısız olmadığını, aksine büyük oranda Almanya'da kamu okullarının yeterli arzı yaratmamasından kaynaklandığını öne çıkarıyor. Ebeveynler bu nedenle sunulan başka olanaklara yöneliyor. Yapılan araştırma ayrıca liseye devam eden eğitimde başarılı öğrencilerin ebeveynlerinin, çocuklarının kökendili dersine katılmalarına ilgi duyduklarını gün yüzüne çıkarmıştır. Onlar çocuklarının çokdilli eğitim fırsatını canlı tutmak istiyor ve bunun anlamı okulda verilen alışıldık yabancı dillerin yanı sıra kökendilini de öğrenebilmektir. Eğitim politikası ve yönetiminin bu bulgulara nasıl yaklaşacağı belli değil. Ancak, okullarda kökendiline yaklaşımda uygun çözümler bulunması ve böylece kökendili dersinin eğitim-öğretim sistemindeki gölgesi konumundan çıkarılabilmesi amacıyla, eğitim politikası tartışmalarının ve bilimsel tartışmaların buna benzer araştırmalar sayesinde canlandırılması için umut var.

¹ Arapça, Yunanca, İtalyanca, Portekizce, Sırp-Hırvatça, İspanyolca, Türkçe.

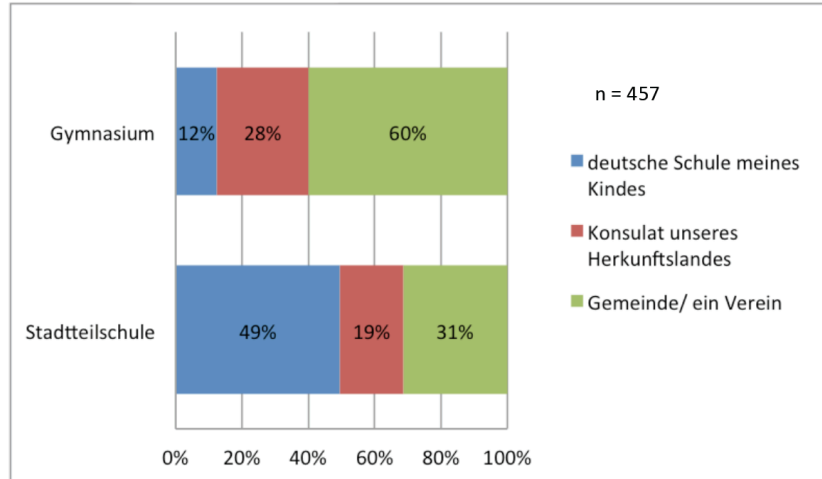
Abbildung 3: Gründe für den HU-Besuch des Kindes aus Elternsicht (Angaben in Prozent)

Quelle: eigene Berechnung

KÖKENDİLİ DERSİNE KATILIM EBEVEYNLERİN EĞİTİM DÜZEYİNE YA DA ÇOCUĞUN CİNSİYETİNE BAĞLI DEĞİL. ANCAK DİĞERLERİNE KİYASLA DÜŞÜK MEZUNİYETLERE SAHİP EBEVEYNLER, ALMAN OKULLARINDA VERİLEN KÖKENDİLİ DERSİLERİNİ BAŞKA YERLERDE SUNULAN DERS OLANAĞI BİÇİMLERİNE KİYASLA ÇOK DAHA FAZLA TERCİH EDİYOR.

Abbildung 4: Teilnahme am HU nach besuchter Schulform und Anbieter (Angaben in Prozent)

Quelle: eigene Berechnung

Eğitim Dezavantajları ve Gençlere Yardım Hizmetlerinin Aynasında Adalet Teorisi Temelli Görüşler

Sosyal köken ve/ya da göç geçmişine sahip olmak, hâlâ eğitim başarısı (Eğitim Raporları Yazar Grubu 2016) bağlaşımlı halindedir ve Federal Almanya'da eğitim düzeyini belirlemektedir (Wendt, ayrıca 2016). Zira göç geçmişi bulunan çocuk ve gençler Alman eğitim sisteminde iki kat daha fazla mağdur ediliyor (SVR 2016, S. 3). Yoksulluk ve yapısal ayrımcılık, eğitim ve öğretim düzenlerinde de birleşiyor (Deutscher Paritätischer Wohlfahrtsverband 2016). Böylece genç göçmenler, eğitim sürecinde kırılma ve risklerden hâlâ en çok etkilenen genç gruplar arasında yer almaktadır (Skrobanek 2015). Düşük eğitim kaynaklarının gelecekte meslek eğitimi ve iş piyasasında dezavantajlara neden olduğu çok açık. Çocuk ve gençlere yardım hizmetlerinin ve eğitim sisteminin en önemli görevlerinden biri buna göre (eğitsel) dezavantajlarına kararlılıkla karşı koymak ve fırsat eşitliği için çalışmaktır. IFSW (International Federation of Social Workers 2014) ilke ve standartlarına göre sosyal adalet, insan hakları, ortak sorumluluk ve çeşitliliğe saygı, sosyal çalışmalar alanının esaslarını oluşturur. Bununla bağlantılı toplumsal görev, sosyal çalışmalar alanındaki aktörleri, gençlerle yardımlaşma ve eğitim çerçevesinde, sosyal eşitsizliğe önleyici hamlelerle karşı koyan ve böylece yoksulluk koşullarını hafifleten, sosyal eşitlik için araçlar geliştirmekle yükümlü kılacaktır. Adalet teorisi temelli gerekçelendirme bağlamları gençlerle yardımlaşma ve eğitim sistemi için çok sayıda perspektif sunabilir. Burada önemli olan, insan potansiyellerinin açınmasının bir tarafta maddi kaynaklara sahip olmaya bağlı olduğu, ama diğer tarafta da –örneğin söz konusu alt yapı, birşeylere erişim izni ya da birşeyler yapabilme hakkı, elverişli güç dengeleri ve kişisel özellikler gibi – sosyal ve bireysel faktörlere gereksinim duyduğudur, ki tüm bunlar bir araya gelerek birey için yararlı kaynak kullanımını olanaklı kılar ya da engeller (bkz. Nadai 2012, S. 72).

Gençlerle yardımlaşma çalışmalarının görevi bu noktada öne çıkartılmaktadır, çünkü her genç insan gelişiminin desteklenmesi ve SGB VIII'in (Sosyal Yasalar) 1. maddesinde belirtildiği gibi, olumlu yaşam koşulları çerçevesinde özsorumluluk taşıyan ve toplumsal bir kişilik olarak eğitime hakkı var. SGB VIII'in 3. maddesi özellikle genç insanların bireysel ve sosyal gelişimlerinde desteklenmesine ve mağduriyetlerin engellenmesi ya da azaltılması gerektiğine vurgu yapmaktadır. Annedore Prengel'e göre (2013) bu bağlamda pedagojik ilişkilerin kalitesi başlıca bir rol oynar. Bu pedagojik ilişkilerin kişisel ve

toplumsal etkileri çoktur ve dolayısıyla sosyal çalışma alanı için önemi büyüktür (agy., S. 13).

Pedagojik ilişkilerin kalitesi, pedagoğların çocuk ve gençlere karşı onları kabul eden ya da hiçe sayan tutumlarına bağlı olarak, söz konusu pedagoğların kişisel eylemlerinin bulunduğu önemli etkiye dönüktür (bkz. Prengel 2013). İlkokullarda yapılan katılımcı gözlemler, öğretmenlerin büyük bölümünün pedagojik tutumlarında kabul eder tarzda bir model uyguladıklarını gösterebilmiştir. Ancak hiçe sayan tarzda davranış biçimleri de saptanabilmektedir. Bunlar öğretmenlerin öğrenciler karşısında gösterdiği günlük faaliyetler çerçevesinde etkide bulunmaktadır. Öğretmenlerin cesaretlendiren ve cesaret kıran doğrudan eylemlerinin etkisi bedensel olarak da görülebilmektedir. Öte yandan kırılmış olmak çocuğun öğrenim etkinliklerini genelde engellemekte, cesaretlendirilme ile birlikte bu etkinlikler genelde (yeniden) hız kazanmaktadır. Kırılmalar kısmen seri halde aynı çocukları etkiliyor. Bağırarak ya da kolumdan tutup silkelemek gibi kırıdıcı hareketler tekrar tekrar gözlemlenmiştir. Burada önemli olan, ilk derslerde görev alan multi-profesyonel öğretmen ya da diğer yetişkinlerin hareket tarzlarının, yaşlıların davranış biçimlerine aktarılabildiğidir (bkz. Prengel 2013). Çocuklar – izleyen konumunda olanlar dahil – öğretmenlerin yıkıcı tutumları nedeniyle psikolojik açıdan olumsuz etkilenebilir ve bu durum küçümşenen çocuğun öğrenim motivasyonunu ve gelecekteki eğitim biyografisini sert biçimde etkileyebilir (bkz. Prengel 2013). Araştırma sonuçları sosyal çalışma alanı aktörlerine değerli ipuçları verebilir, çünkü pedagojik bağlamlarda hiçe sayan davranışların, kendilerine teslim edilen çocuk ve gençlerin biyografilerini etkileyebildiği mantıklı bir şekilde açığa çıkarılmaktadır.

Bunun dışında temeli insan haklarına dayanan dayanışmanın sosyal ve pedagojik ortamdaki biçimlerinin, pedagojik kadro ve genç insanlar arasında nasıl bir niteliğe sahip olabileceği incelendi. Bu ilişki, ne insan haklarına dayalı ilkelerin ne de kuşaklar ilişkisinden doğan güç dengelerinin inkâr edilmesi için sorumluluk kapsamında ve dayanışmacı biçimde şekillendirilmelidir. Bu noktada aktarımı yapan öğrenim nesnesiyle olan bilişsel ilişkiyi duygusal ilişkiyle birleştiren pedagojik bir etkilere vurgu yapılıyor (Prengel 2013, S. 12 ve sonrası). Robert C. Pianta (2014) gözleme dayalı birçok incelemesiyle bu bulgunun altını çiziyor. Özellikle dezavantajlı çevrelerden gelen çocukların

okul başarımlarının ve gelişimlerinin, öğretmenlerin uğraşısı ve bu uğraşısıyla el ele yürüyen insanlar arası etkileşime bağlı olduğu belirtilmektedir. Pedagojik ilişkinin pedagojik eylemi etkilediği ve onu öğrenciler karşısında sergilenen kabul eden ya da hiçe sayan davranış içerisinde yönlendirdiğine işaret edilmektedir (agy.). Adaletin ölçülmesinde açıklanması gereken görünüm eşit davranılmaması ve eşitsizliktir. Bu bağlamda, eşitsizlikler, yalnızca, sistematik dezavantajları yeniden üreten çekici yaşam beklentilerinin sosyal koşullarını ve sosyal mekanizmalar ifade ettiklerinde ele alınmaktadır. Talep edilen adalet teorisi temelli eşitlemenin nesnesi, bireylerin yaşam beklentilerinde gönüllü olmayan kararlardan kaynaklanan dezavantajlardır. Buna göre adil bir toplum, her bireyin yaşam beklentisinin aynı tarzda olanaklı kılınmasını sağlamaktan sorumludur (Böllert ayrıca 2011, S. 518). Bu ilke sosyal dezavantajlı çocuk ve gençlerin eğitim önkoşullarına ve şartlarına aktarıldığında, o, sosyal çalışmalar alanındaki aktörler için söz konusu yaşam beklentilerini güvence altına almak üzere gerekli olanakları geliştirmeyi ve yapısal şartları ya da eşitsizliklere yol açan insanlar arası koşulları hafifletmeyi ifade eder. Eğitimde dezavantajlı bağlamlardan gelen birçok çocuk ve gencin içinde bulunduğu durumlardan hareketle, kişisel eğitim başarısı için günlük yaşamın destekleyici nitelikte şekillendirilmesinin ve ayrıca gençlerle yardımlaşmanın okulun günlük yaşantısına girerek ona etkide bulunmasının olanakları aranabilir. Burada, kendi bireysel olanaklarını gerektiği gibi geliştirmeleri ve de bu eğitimi sonraları başarılı yaşam beklentileri için kullanmaları amacıyla çocuk ve gençleri yetkinleştiren yapıların yaratılması, odak noktayı oluşturmaktadır. Eğitime yetkinleştiren yapılar eğitim sisteminde adaletin artmasını sağlayabilir. Belediyelerde dışlıları iç içe geçen farklı önlemlerden yararlanılmasının başarılı sonuçlar verdiği görülmüştür. Alınacak önlemler çocuk yaşamının erken dönemlerinde devreye girmeli ve kamu ve sosyal ortam yönelimli olmalıdır. Başarı vadeden özel faktör siyasi iradedir (bkz. Caritas özel 2012).

SGB VIII çocuk ve gençlere kendi haklarının sahibi olarak özellikle işaret etmektedir (Maywald 2010). Çocuk ve gençlerin bakış açısı, kapsamlı bir katılım anlamında diğer tüm düşüncelerin çıkış noktasıdır. Çocuklar için değil çocuklarla çalışmak ön plandadır, ki bu çocuklara uygun bir şikâyet yönetimini de kesin olarak kapsar (agy.).

Adalet teorisi ile gerekçelendirilmiş sosyal çalışmalar bu noktada kararlı

bir şekilde pedagojik ilişkilerin kalitesini merkeze yerleştirir. İnsan hakları temelli yönelimler ve insan hakları eğitiminin örnek teşkil edecek biçimde yaşama uygulanması ve onun bir arada yaşanmasının zorunlu olduğu iletisi burada yol göstericidir (Prengel 2013).

Özellikle sosyal dezavantajlı çocuk ve gençler örneğine ve Alman eğitim sisteminde sosyal köken ve/ya da göç geçmişi çevresinde karşılaşılan fırsat eşitsizliğine bakıldığında, sosyal çalışmalar, eğitim çabaları çerçevesinde sosyal adaletin hayata geçirilmesi karşısında duyarsız kalmaz. Bu nedenle gençlerle yardımlaşma çalışmalarının okula dönük planlamasını geliştirmek ve onu belediyelerin eğitim planlamalarıyla bütünleştirme çabaları önemli bir yer tutuyor. Ancak gençlerle yardımlaşma çalışmalarının okula dönük planlanmasının özel olarak göç odaklı bağlamlara dayanan boyutu şu an eksiktir.

Kaynak:

- Autorengruppe Bildungsberichterstattung (2016). Bildung in Deutschland 2016. Ein indikatorengestützter Bericht mit einer Analyse zu Bildung und Migration. Verfügbar unter: <http://www.bildungsbericht.de/de/bildungsberichte-seit-2006/bildungsbericht-2016> [04.09.16].
- Böllert, Karin; Otto, Hans-Uwe; Schrödter, Mark & Ziegler, Holger (2011). Gerechtigkeit. In: Hans-Uwe Otto & Hans Thiersch (Hrsg.), Handbuch Soziale Arbeit. Ernst Reinhardt Verlag: München und Basel. S. 517 – 527.
- Deutscher Paritätischer Wohlfahrtsverband (2016). Zeit zu handeln. Bericht zur Armutsentwicklung in Deutschland 2016.
- Nadai, Eva (2012). Der Capability Ansatz und Armut im Reichtum. In: Hans-Uwe Otto & Holger Ziegler (Hrsg.), Das Normativitätsproblem der Sozialen Arbeit. Zur Begründung des eigenen und gesellschaftlichen Handelns. np Sonderheft. Verlag neue praxis. Lahnstein. S. 72–81.
- Maywald, Jörg (2010). UN-Kinderrechtskonvention: Bilanz und Ausblick. Verfügbar unter: <http://www.bpb.de/apuz/32519/un-kinderrechtskonvention-bilanz-und-ausblick> [04.12.2015].
- Neue Caritas Spezial (2012). Politik Praxis Forschung. Deutscher Caritasverband e.V.
- Pianta, Robert C. (2014). „Children cannot be successful in the classroom unless they are successful in relationships“ – Analysen und Interventionen zur Verbesserung von Lehrer-Schüler-Beziehungen. In: Annedore Prengel & Ursula Winkhofer (Hrsg.), Kinderrechte in pädagogischen Beziehungen. Bd. 2. Forschungszugänge. Opladen, Berlin & Toronto: Verlag Barbara Budrich. S. 127 – 141.
- Prengel, Annedore (2013). Pädagogische Beziehungen zwischen Anerkennung, Verletzung und Ambivalenz. Opladen, Berlin & Toronto: Verlag Barbara Budrich.
- Sachverständigenrat deutscher Stiftungen (2016). Doppelt benachteiligt? Kinder und Jugendliche mit Migrationshintergrund im deutschen Bildungssystem. Eine Expertise im Auftrag der Stiftung Mercator. Berlin: SVR GmbH.
- Skrobanek, Jan (2015). Ethnisierung von Ungleichheiten. Disparitäten, Benachteiligungswahrnehmung und Selbstethnisierungsprozesse im Übergang Schule – Ausbildung. Weinheim und Basel: BeltzJuventa.
- Wendt, Heike; Bos, Wilfried; Selter, Christoph; Köller, Olaf; Schwippert, Knut & Kasper, Daniel (Hrsg.) (2016). TIMSS 2015. Mathematische und naturwissenschaftliche Kompetenzen von Grundschulkindern in Deutschland im internationalen Ver

migration policy Küreselleşmiş Ulusal Devlet Çağı

2015'te AB sınırları sığınmacı baskısı altında yıkıldığında ve Balkan güzergâhı üzerinden neredeyse 900.000 sığınmacı Almanya'ya geldiğinde, insanlar transit hattı boyunca empati göstermiş ve o ana dek hiç görülmemiş bir hoşgeldin kültürü örneği sergilemişlerdir. Sığınmacıların sefaleti karşısında, sıkıntıların son derece büyük olduğu bir anda, insan haklarına yaklaşımda yeni bir tutum kendini kabul ettirmiş gibi görünüyordu ilk bakışta. Bununla birlikte ilgili hükümetlerin ve nüfusun bir bölümünün bu gelişmeyi reddetmekle kalmadığı, aksine insanları sıra dışı tarzda hiçe sayarak etkin olmaya ve kısa sürede sığınmacıları skandallaştırmaya, aleyhlerinde propaganda yapmaya ve hatta onlara saldırıya başladığı gözlemlenebilmiştir. Burada kendini belli ettiren şey, muhatap ülkelerde toplumun bölünmesiydi. Bazı ülkeler dikkate alınacak bir direniş gösterilmeksizin sınırlarını hemen kapatmışlardır. Başka ülkelerde durum bugüne dek hâlâ farklıdır. Bu noktada – özellikle Almanya – bir tarafta çaba gösteren bir sivil toplum ile, diğer tarafta öfkesi giderek artan, nüfus içerisindeki yerleşik gruplar karşı karşıya gelmiştir. Bu gruplar en başta Avrupa karşıtı olan, şimdi de giderek sığınmacı düşmanlığına bürünen AfD tarafından, ama aynı zamanda yerleşik partilerden popülist siyasetçiler ve Baviera örneğinde görüldüğü gibi az ya da çok Almanya tarafından seferber edilmektedir. Bu arada devlet de Türkiye ve AB sınır ülkeleri ile hükümet sözleşmeleri imzaladı ve AB ülkeleri çoktan Balkan güzergâhına tel duvar ördü. Bugün sığınmacı akınları yeniden AB sınırları tarafından engellenmektedir. Böylece 2015'ten önce uygulanan *migration policy* (göç politikası) tekrar devreye girmiştir.

Özellikle Almanya'da hoşgeldin kültürü hâlâ yükümlülük üstlenen bir sivil toplum tarafından canlı tutuluyor, ama toplumdaki sığınmacı karşıtı gruplar, kısmen doğrudan ve kısmen dolaylı olarak siyasetin eski gündemine dönüşmesi ve sınırları kapatması için propaganda yapmıştır. Bu nasıl başarılı olabildi? Sığınmacılar ülke için bir yük mü oldu? Hiç de öyle görünmüyor, çünkü nitekim sığınmacılar gerçekten de ekonomik büyümeye katkı sağladı. Sığınmacılara IŞİD saldırıları üzerinden iftira atılması mı bir nedendi? Hiç de öyle görünmüyor, çünkü “yabancılar” karşı taşkınlıklar çok uzun süre önce başlamıştı. Bu taşkınlıklar, gerçekten de iki Almanya'nın birleşmesi döneminde moda olan taşkınlıklara ayrıntısına kadar uyuyor.

Bu gelişmelerin arkasında neyin olduğu, nihayet küresel bir çatışma durumu ile karşı karşıya olduğu dikkate alındığında açıklık kazanmaktadır. Bu çatışma şu an iki düzlemde ilerlemektedir:

a) Bir tarafta tüm ülkeleri etkileyen, birbirinden çok farklı üç toplumsal grup arasında, nitekim devlet aygıtı, sivil toplum ve köktenci gruplar arasında yürüyen çatışmalar söz konusudur.

Her üç grup hem merkez ülkelerde hem de Akdeniz ülkelerinde mevcut. Her üç grup, teknolojiyle (ulaşım araçları, silahlar), iletişim biçimleri (internet ve sosyal ağlar) ve öncü değerleriyle (kentsellik ve refah) çağdaş dönemi kullanıyor. Ancak bu üç grup arasında varolan dinamik, bölgelere göre büyük farklılık gösteriyor. Bu dinamik çerçevesinde, Avrupa'da, kamuoyunu hedefleyen propaganda siyaseti üzerinden toplum içerisinde kendini kabul ettirme amacı izleniyor. Libya'dan Mısır'a ve Suriye'ye kadar bu dinamik artan oranda acımasızca ve askeri tarzda organize edilmektedir.

b) Öte yandan ülkeler arasında varolan bir çatışma hattı söz konusudur. Bu çatışma hattı çok daha eskiye dayanan, uzun süredir merkez ülkeler ile kenar ülkeler arasında devam eden ayrılık temelinde yükselen bir çatışma dinamiği tarafından çevrelenmektedir. Ve bu noktada her devlet aygıtı özgül bir rol oynamaktadır. Merkez devletlerdeki devlet aygıtları çatışma dinamiklerini siyasi ittifaklar ve ticaret antlaşmaları üzerinden sürekli olarak yeniden organize ediyor. Ancak merkez ve kenar ülkeler arasında yapılan böylesi bir çatışma düzenlemesi giderek direnişle karşılaşıyor. Bu direniş ağırlıklı olarak köktenci akımlar tarafından, merkez ülkelerde ise ulusal-köktenci hareketler ve kenar ülkelerde dini-köktenci akımlar tarafından yürütülüyor.

Her iki çatışma alanı birbirleriyle yakından bağlantılı ve birbirine eşzamanlı etkide bulunuyor: Birinci alana, üç grup arasındaki çatışmaya bakıldığında, her üç grubun, söz konusu ülkelerde belirli bir yakınlık göstermesi, yani açıkça tümleyici davranmalarını gözlemlemek ilginçtir. Hoşgeldin kültürünün bir sivil toplumun dayanışmacı temsilcileri ve sempaticanları ile çok ilgisi var; onlar küresel ölçekte birbirine yakındır. AfD'nin bu ülkedeki köktencilik saldırı ve insan karşıtlığı ve de insan haklarını hiçe sayması itibarıyla İslam ülkelerindeki köktenci akımlarla açıkça uyum halindedir; bu noktada da küresel ölçekte birbirine yakınlık söz konusudur. Devlet aygıtları da düzenlemelerinde tümleyicidir; ancak bu durumda asimetrik nitelikte tümleyicidir. Bu devlet aygıtlarının sorunu, merkezi oluşturan demokratik devlet aygıtlarının, genelde despotik, olağanüstü popülist, ya gerici ya da berbat durumdaki kenar ülke devlet aygıtları karşısında, merkez-kenar dinamiğini kendi çıkarına istikrarlı tutmak zorunda görmeleridir; bu noktada onlar birbirlerine olumsuz tümleyici tarzda yakın durmaktadırlar, çünkü böylece bu tarafta gelişim ve orada gelişmemişlik ve sömürü sağlanıyor. Ve öte yandan bu, kenarda devam eden altüst oluşların temel nedenidir.

İlkin tüm Akdeniz bölgesi boyunca uzanan birinci çatışma durumunun kurbanları olan sığınmacılar böylece merkez ülkelerdeki tuzaklara düşüyor. Onlar kurbanlar olarak, köktenci akımlar, antidemokratik, popülist tutum sergi-

leyen zorbalara ile çağdaşlığa yönelimli, ama daha çok farklı örgütlenmiş sivil toplum arasında yaşanan çatışmada, şimdi merkez ülkelerde cereyan eden, yukardaki çatışmayı tamamlayan çatışma durumlarıyla karşılaşılıyor.

Ve bu noktada ikinci çatışma alanı, merkez-kenar çatışması etkili oluyor. Sivil toplum içerisindeki dayanışma birinci çatışma durumu çerçevesinde kısa süreliğine yardım edebiliyor olsa da, kalıcı bir destek sunamıyor, çünkü merkez devletler ikinci çatışma durumu çerçevesinde çok hızlı etkin olabiliyor. Onlar Avrupa kalesini kısa süreliğine açtıktan sonra onu yeniden onardı bile ve bugün ülkelere gelmeyi başarmış olan sığınmacıların sayısını geniş bir yelpazeye yayılan idari önlemlerle azaltmaya çalışıyor.

Bu onarım sürecinde elbette küresel bir sivil toplumun dayanışması rahatsız ediyor. Buna karşın merkez ülkelerde de geniş bir köktenci akımın varolduğu, burada somut olarak popülist tarzda kullanılabilen milliyetçi-köktenci akımların bulunduğu gerçeği ise işe yaramaktadır. Burada söz konusu olan şey bu akımların doğrudan saldırganlığı değil, daha çok temel hareket noktalarının ele geçirilerek kullanılmasıdır. Küresel sivil toplumun dayanışmasını azaltmak için endişeli yurttanstan alınıyor. Ve sonra IŞİD saldırı düzenlediğinde ya da ikamet alma olasılıkları bulunmayan, alkolün etkisindeki gençler çetevari taşkınlıklar yapmaktan kendilerini alıkoyamadıklarında, o zaman motivasyonel olarak bu olaylar, sınırların kapatılması ve sığınmacılara baskıcı yaklaşımı gerekçelendirmek için mükemmel bir şekilde kullanılıyor. Dünya genelinde merkez ülkelerin en güçlüsü olan ABD'nin başkanı Trump, bunu hiç kimsede görülmediği bir açıklıkla gözler önüne sermiştir. Öyleyse küresel çifte bir çatışma dinamiği tarafından belirlenen, dünya ölçekli bir durumla karşı karşıyayız, ancak eski merkez-kenar dinamiği hâlâ baskındır. Ve dolayısıyla geleneksel göç politikası durumu belirlemeye devam etmektedir.

Geriye iki soru kalıyor: Birincisi bu göç politikasının tekrar tekrar bu denli etkili olabilmeyi nasıl becerdiği. Özünde burada birbirini tamamlayan iki kontrol ögesi, yani hareketlilik ve farklılık sistemleri söz konusudur. Hareketlilik sistemi, köken ülkeden hedef ülkeye gelebilmek ve burada yerleşebilmek için hangi yollara başvurulabileceğine ilişkin olanakları düzenler. Farklılık sistemi kime hangi olanakların tanınması gerektiğini düzenler. Bunun anlamı göç politikasının hareketlilik formatlarını şart koyduğudur, ancak o bu formatları belirli insanlara tanımlar. Kolayca ele alınabilen formatlardan biri uluslararası bir üniversite öğrencisi formatıdır. Örneğin her kim bir Şilili olarak Köln'de okumak istiyorsa, o bir başvuruda bulunabilir, hatta başvuru sürecinde farklı kuruluşlar ona danışmanlık yapar ve kabul edildikten sonra, taşınma işlemlerini tamamlar-

yıp hedef üniversiteye kaydını yaptırabilir. Buna karşın söz konusu üniversite öğrencisinin yaşıtı ve aynı amacı izleyen Eritreli bir gencin Kuzey Afrika üzerinden Akdeniz kıyılarına doğru yola koyulması gerekmede ve son derece tehlikeli ve pahalı bir güzergâh üzerinden, ne yapıp edip fiilen kapatılmış Balkan güzergâhı ya da Akdeniz üzerinden Almanya'ya ulaşmayı denemelidir. Ona ancak yasadışı sığınmacı formatı kalıyor, hedef ülkeye ulaşmayı başarsa da, Köln'de yükseköğrenime kabul edilmekten hâlâ çok uzak olacaktır. Bu noktada kimin nasıl yola çıkacağını tanımlayan çok farklı formatlar göstermek mümkün. Ve aynı zamanda bu formatlar, göç politikası yalnızca beyazların kolayca ülkeye seyahat edebilecekleri tarza düzenlenmiş olduğu için ve coloured people (siyahiler) fiilen ancak yasadışı formatlara itildiklerinden, kimin nasıl salt yasadışı yollarla ülkeye geleceğini de tanımlamaktadırlar. Hareketliliğin temel bir biçimi olarak göçün somutta hiçbir zaman engellenemeyeceği gerçeği karşısında günümüzün alışılmış göç politikası resmi olarak yalnızca yasadışı göç formatlarını olanaklı kılabilir. Ama buna rağmen göç politikası, engellenmesi fiilen olanaksız hareketlilik karşısında, aynı zamanda, bir de olağanüstü büyük bir riskle bağlantılı göç formatları yaratmaktadır. Ve o ayrıca hareketliliğin yasal ticarileştirilmesinin yanında yasadışı tarzda da ticarileştirilmesine neden olmaktadır.

İkincisi bu göç politikasının, insanlılığıyla gurur duyan demokratik bir toplumda nasıl kalıcı olarak kabul ettirilebileceği sorusu bir yanıt aramaktadır. Çünkü bu gerçekleştiği oranda göç politikası “verimli” çalışabilir. Bir tarafta ülkenin AB'ne girmesi koşulunda hareketliliğin normalleştirilmesine hazır olduğu sinyali veriliyor, ama AB'ne girmeye elbette farklılık sistemine uyumlu olduğu koşullarda izin veriliyor. Ve kritik durumlarda gevşeklik gösteriliyor. Öyle ki şu ana kadar sınırlar kısmen de olsa üç kez açılmıştır, Yugoslavya dağıldığında, iki Almanya birleştiğinde ve Arap Baharı sonrası. Diğer tarafta, diğerine newcomer (yeni gelen kişi) statüsünü vermemek, onu yabancı ilan etmek, skandallaştırmak, dışlamak, ona ayrımcılık yapmak ve gönüllü olarak ülkeyi terk eden ya da gerektiğinde zorla gönderilene dek perspektifsizlik koşullarına itilmesi için, köktenci milliyetçiliğin el altında hazır bulunduruğu geniş bir ırkçı anlatı repertuarı var. Böyle bir strateji karşısında her sivil toplum dayanışması uzun vadede etkisiz kalır. “Biz bunu başarırız” sözleri, yerini gerçekten de artık sınırlandırma, perspektifin daraltılması, dışlama ve insanların ülkesine geri gönderilmesi stratejisine bırakmıştır.

1 Wolf-D. Bukow (2014): Gute Forschung verlangt eine gute Theorie. In: Wassilios Baros, Wilhelm Kempf (Hg.): Erkenntnistheorien, Methodologie und Methoden interkultureller Bildungsforschung. Berlin. Verlag Irena Regener 81ff., S.88.

www.politeknik.de

Politeknik

info@politeknik.de

Posta adresi: **Politeknik** • Postfach 25 03 48 | 40092 Düsseldorf

GÜNCEL SAYI

ARŞİV

ANA SAYFA

YAZARLAR

DİJİTAL
GAZETE

YAZI ÖRNEĞİ